

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Britská korunní závislá území (dependence) z perspektivy
politické geografie**

Ondřej Vošahlík

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

**Britská korunní závislá území (dependence) z perspektivy
politické geografie**

Ondřej Vošahlík

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra Politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

.....

Rád bych poděkoval panu PhDr. Davidu Šancovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady a vstřícnost při konzultacích. Zároveň děkuji i své rodině a přátelům za podporu.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Historie korunních závislých území.....	8
2.1. Ostrov Man.....	8
2.1.1. Vývoj ostrova do konce 12. století.....	8
2.1.2. 13. století – 20. století.....	10
2.1.3. 20. století až současnost.....	14
2.2. Normanské ostrovy.....	16
2.2.1 Vývoj Normanských ostrovů do konce 12. století.....	16
2.2.2. 13. století – 20. století.....	17
2.2.3. 20. století až současnost.....	20
3. Politická zřízení korunních závislých území.....	22
3.1. Ostrov Man.....	22
3.2. Guernsey.....	26
3.3. Jersey.....	29
3.4. Funkce viceguvernéra v rámci korunních závislých území.....	32
4. Postavení korunních dependencí v rámci Spojeného království.....	33
5. Korunní dependence a mezinárodní vztahy.....	35
6. Korunní dependence jako offshore finanční centra.....	37
6.1. Definice offshore finančních center.....	37
6.2. Ostrov Man.....	38
6.3. Guernsey.....	39
6.4. Jersey.....	39
7. Komparace korunních závislých území.....	40
8. Závěr.....	46
9. Zdroje.....	48
10. Resumé.....	57
11. Přílohy.....	59

1. Úvod

Britská korunní závislá území neboli korunní dependence, jsou území, jež mají specifické postavení v rámci Spojeného království. Jejich status je dán i tím, že tato území nebyla nikdy v historii koloniemi britského impéria a jejich vztah se Spojeným královstvím se liší od vztahu, jaký s ním mají britská zámořská území. Hlavním rozdílem korunních dependencí oproti zámořským územím je, že korunní závislá území jsou majetkem Britské koruny, což se odvíjí především od historicky rozdílného nabytí území. Jedná se konkrétně o ostrov Man, který se nachází uprostřed Irského moře a o Normanské ostrovy, položené v oblasti Lamanšského průlivu. Normanské ostrovy se skládají z ostrovů Guernsey a Jersey¹. Pod jurisdikci ostrova Guernsey dále spadají ostrovy Alderney, Sark, Herm, Jethou a Lihou, které tato práce zahrnovat nebude, z důvodu jejich omezeného významu (Ministry of Justice 2006).

Korunní dependence nejsou součástí Spojeného království, ale jsou samosprávnými územími, v jejichž čele stojí britský panovník, který je na ostrovech zastupován v osobě viceguvernéra. To znamená, že mají například vlastní parlamenty, vlády, daňové a právní systémy. Nevztahuje se na ně obvyklá legislativa přijatá britským parlamentem a ani v něm tato území nemají své zástupce (Ministry of Justice 2006).

Cílem mé práce bude za pomoci komparativní metody nalézt rozdíly v postavení jednotlivých korunních dependencí vůči Spojenému království. Porovnáme mezi sebou jejich historický vývoj, politická zřízení a pokusím se zjistit, zda se liší vztah konkrétních dependencí ke Spojenému království nebo postavení v mezinárodních vztazích. Jelikož jsou ostrovy Man, Jersey a Guernsey významnými offshore finančními centry, porovnáme také závislost jednotlivých ekonomik na finančním sektoru konkrétních dependencí.

Práce bude rozdělena do šesti kapitol a bude se skládat ze dvou částí. První část práce zaujme případová studie ostrova Man, Normanských ostrovů a jejich vztahu se

---

¹ Počet obyvatel a rozloha jednotlivých korunních dependencí viz. příloha.

Spojeným královstvím. Druhá část bude komparační, porovnáám mezi sebou jednotlivé případy.

V první kapitole se zaměřím na historii korunních dependencí Man a Normanských ostrovů. Normanské ostrovy budou chápány jako celek z toho důvodu, že jejich historický vývoj byl v mnoha ohledech společný. V rámci historického vývoje se zaměřím především na hlavní události, které předznamenaly spojení ostrova Man a Normanských ostrovů se Spojeným královstvím a na postupný vývoj jejich vztahu. Neopomenu přitom uvést, jak se vyvíjely jednotlivé ostrovní instituce a zda byly výrazněji ovlivňovány ze strany Britské koruny.

Druhá kapitola bude věnována politickému zřízení jednotlivých ostrovů. Zaměřím se na jednotlivé složky moci a na to, jak jsou na jednotlivých ostrovech přijímána legislativní rozhodnutí. Uvedu zde i zástupce Koruny, kteří jsou jmenováni pro jednotlivé ostrovy, a to, zda mohou výrazněji promlouvat do rozhodnutí ostrovních parlamentů.

Následující dvě části práce se budou věnovat současnému vztahu korunních závislých území se Spojeným královstvím a jejich postavení v rámci mezinárodního systému. Zmíním zde závazky Spojeného království vůči dependencím a uvedu i některé problémy, které můžeme nalézt ve vztazích mezi Velkou Británií a korunními dependencemi. Při analýze postavení korunních závislých území v rámci mezinárodního systému se zaměřím na to, zda ostrovy mohou v mezinárodním systému vystupovat i jako samostatné entity.

V další kapitole představím korunní dependence jako offshore finanční centra. Vyjmenuji zde znaky, kterými se offshore finanční centra vyznačují, a poté uvedu, jak významně se podílí ekonomický sektor na příjmech jednotlivých korunních závislých území.

V poslední komparační části mezi sebou srovnám jednotlivá území, uvedu společné znaky a hlavní rozdíly, které lze mezi jednotlivými dependencemi najít, a to nejen z historického hlediska, ale i z pohledu tamních politických zřízení, vztahů se Spojeným královstvím a postavení na mezinárodním poli.

Téma Britských korunních závislých území není v rámci české literatury vůbec zpracováno, a proto budu čerpat pouze ze zahraničních zdrojů. Vedle monografií o historii a politickém zřízení korunních dependencí budou využity i internetové zdroje. Ty budou užitečné především pro aktualizaci informací o současném politickém zřízení ostrovů nebo nynějším vztahu Velké Británie a korunních dependencí.

2. Historie korunních závislých území

2.1. Ostrov Man

2.1.1. Vývoj ostrova do konce 12. století

První známky osídlení ostrova Man můžeme vysledovat už v období mezolitu², kdy ještě existovalo pevninské spojení mezi ostrovem Man a oblastí západní Británie. Dobové archeologické nálezy naznačují, že se jednalo o lovecko-sběračskou společnost, která se pohybovala v oblasti dnešního ostrova (Grimson 2009: 75–76). Za první obyvatele ostrova jsou obecně považováni Keltové, kteří se na ostrově objevují okolo roku 500 př. n. l. Důkazem o jejich usazení se na ostrově jsou nálezy keltských pohřebišť, ale i kovových výrobků specifických především pro primitivní agrární společnosti (Moore 2005: 96). Ty byly založeny na keltském systému držení půdy (tzv. *udal system*), jenž byl určitým druhem vlastnického práva, spočívajícího na nerušeném držení půdy, který převládal hlavně v severovýchodní Evropě před nástupem feudálního systému. Feudální systém jako takový, i přes pokusy o jeho zavedení, nikdy na ostrově Man nefungoval. *Udal* systém byl založen na tom, že půda byla rozdělena na menší jednotky tzv. *kerroos*, čtyři *kerroos* byly součástí větší jednotky nazývané *treen*. *Treen* měl většinou meze tvořené přirozenými přírodními hranicemi v krajině, na rozdíl od uměle vytyčených mezníků *kerroos* (Grimson 2009: 91). Okolo roku 400 se na ostrově začaly objevovat i známky křesťanství, jež se na ostrov rozšířilo jak z oblasti Irska, tak Skotska (Grimson 2009: 96).

---

² Neboli střední doba kamenná, což je označení pro období mezi lety 10000 až 8000 př.n.l.

V období kolem roku 800 přistáli na ostrově Man první Vikingové z oblasti Norska a později Dánska. Ti dorazili nejdříve za účelem drancování a plnění. Po sjednocení vlády v Norsku pod králem Haraldem Fairhair na konci 9. století byli náčelníci méně významných norských klanů nuceni hledat novou půdu a moc pro sebe a své nástupce v jiných částech Evropy (Grimson 2009: 108). Část z nich se kromě Britských ostrovů a Irska usadila i na ostrově Man mezi lety 880 a 990. V tomto období byl ostrov pod nadvládou vikingských králů sídlících v Dublinu, kteří byli zároveň blízkými spojenci Northumbrijského království, získaného Vikingy roku 867. Vikingští králové byli několikrát vyhnáni jak z Irska, tak Northumbrie a ostrov Man jim mohl sloužit jako vhodná základna pro obnovení sil (Moore 1900: 82–102). Prvním oficiálně zaznamenaným králem samotného ostrova byl Godred Crovan, jenž vládl na ostrově v období 1079 – 1095. Godredovi potomci vládli na Manu pak téměř dalších 200 let. Spolu s ostrovem Man byly součástí Godredova království, nazývaného Vikingy *Sudreys*, i Hebridské ostrovy, které byly dříve součástí hrabství Orkney (Grimson 2009: 125–127).

Ve třináctém století začali usilovat o získání království *Sudreys* skotští králové, kteří měli zájem především o Hebridské ostrovy. V roce 1263 došlo k rozhodujícímu vítězství Skotů nad flotilou vedenou norským králem Haakonem. Součástí norské flotily byl i poslední panovník království *Sudreys*, Magnus. Ten byl po porážce nucen uzavřít příměří se skotským králem Alexandrem III. Podmínkou příměří bylo, že se Magnus vzdá všech ostrovů kromě Manu a vyjádří úctu skotskému králi. Za těchto podmínek mohl Magnus zůstat nadále králem ostrova Man až do své smrti v roce 1265. Rok po Magnusově smrti se Norsko se Skotskem dohodlo, že ostrov Man bude prodán skotskému králi Alexandru III, čímž skončila skoro 500letá přítomnost Vikingů v Irském moři (Grimson 2009: 131–132).

Hlavním odkazem Vikingů na ostrově Man se stal jejich způsob zákonodárství a soudní administrativy. Centrem uplatňování pravidel a řádu bylo každoroční venkovní shromáždění nazývané Tynwald. Datum prvního zasedání Tynwaldu není přesně známo, ale obyvatelé ostrova tvrdí, že Tynwald je nejdéle fungujícím parlamentem na světě. Původní smysl Tynwaldu a ostatních shromáždění, založených

Vikingy v jejich državách, byl spíše soudní než zákonodárný. V rámci shromáždění mohli lidé přednášet své stížnosti a byly zde urovnávány spory mezi obyvateli. Postupem času začaly být na těchto shromážděních recitovány z paměti i zákony, podle kterých měli lidé žít, tzn., že docházelo k ústnímu předávání práva. Právo bylo recitováno soudci, označovanými na ostrově jako *deemsters*. Postupem času, ještě během vikingské vlády, začal Tynwald přebírat i roli legislativní a výkonné moci, což samozřejmě vyžadovalo častější shromáždění. V čele byl král, *deemsters*³ a několik nejváženějších mužů v zemi, kteří začali být známí jako *Keys* a jejichž počet se postupně ustálil na čísle 24. Počet zástupců byl odvozen od svobodných držitelů půdy v království, *Sudreys*. Šestnáct členů bylo z ostrova Man, ostatní zástupci byli z okolních ostrovů království (Grimson 2009: 132–135).

2.1.2. 13. století – 20. století

Po smrti Alexandra III. přešel ostrov na krátkou dobu do držení anglického krále Edwarda I.. Najednou tak byla poslušnost ostrova rozdělena mezi panovníky Skotska a Anglie, přičemž konečnou převahu získala během 14. století Anglie (Moore 1900: 181). Roku 1405 věnoval Jindřich IV. ostrov Man, se všemi právy a koncesemi, jednomu ze svých rytířů, Siru Johnu Stanleymu, jako léno. Stalo se tak v době, kdy se oblast Irského moře dostala do pozadí feudální politiky, neboť do čela zájmu postoupila oblast podél Lamanšského průlivu. Rod Stanleyů vládl ostrovu s titulem Král Manu (*King of Mann*), jež byl postupem času změněn na titul Pán Manu (*Lord of Mann*). Sám Sir John Stanley ostrov Man nikdy osobně nenavštívil, jeho potomci ho navštěvovali jen zřídka a nechali se zde zastupovat zástupcem s titulem *Lieutenant*, později přejmenovaným na guvernér a nakonec na *Lieutenant Governor* (Moore 2005: 106).

Prvním zástupcem rodu Stanley, který začal výrazně zasahovat do vnitřních záležitostí ostrova, byl syn Johna Stanleyho, John Stanley II. Ten si po návštěvě ostrova uvědomil, že pokud chce být efektivním vládcem Manu, je třeba výrazně omezit moc tamních církevních hodnostářů, proto je svolal a požadoval od nich přísahu věrnosti, což většina z nich učinila. Církevním hodnostářům, kteří se naopak

³ Celkový počet *deemster* byl dva, jeden z jižní části ostrova a druhý ze severní (Grimson 2009: 133).

setkání nezúčastnili, byly jejich pozemky na Manu zabaveny. Další reakcí Johna Stanleyho II. na situaci na ostrově bylo svolání Tynwaldu, kde se konzultovalo konstituční uspořádání ostrova a tamní zákony. *Deemsters* a *Keys* poprvé definovali práva a povinnosti krále, církve a lidu Manu. Král například získal právo veta na jmenování členů *Keys*. Církev byla zbavena většiny moci ve prospěch krále a ponechána zůstala reprezentativní forma vlády v podobě jmenovaných členů Tynwaldu. Tynwaldu mělo pomáhat těleso zvané *Council*, z něhož se postupem času stala Horní komora nazvaná *Legislative Council*, o jejímž složení v té době se prakticky nic neví, protože neměla žádné jasně definované stanovy (Grimson 2009: 152–153).

V roce 1642 propukla v Anglii občanská válka, Lord Stanley se postavil na stranu krále Karla I. a odplul z Manu do Anglie na pomoc rojalistům. Po porážce královských sil v bitvě u Marston Moore se na ostrov vrátil, aby čelil potencionální hrozbě invaze. Dva roky po popravě Karla I. v roce 1649 se objevil skotský pokus obnovit monarchii a dosadit na anglický trůn syna Karla I. Tomu neodolal Lord Stanley a připojil se znovu do boje proti parlamentním silám. O devět měsíců později skončila tato snaha porážkou rojalistů a Lord Stanley byl popraven jako zrádce Anglie. Ve stejný rok se u břehů ostrova objevily parlamentní námořní síly a ostrov se vzdal, čímž na čas skončila vláda rodu Stanleyů nad ostrovem. Tento stav vydržel do roku 1660, kdy byla anglická monarchie restaurována a králem se stal syn Karla I., Karel II., ten Man vrátil znovu do rukou rodu Stanley (Moore 2005: 108–109).

Poslední přímý potomek rodiny Stanleyů zemřel v roce 1736 a ostrov Man přešel do držení Jamese Murrayho Vévody z Athollu. V držení rodu Murrayů ale titul *Lord of Mann* dlouho nezůstal, protože Británie nabídla Vévodovi z Athollu, že odkoupí veškerá jeho práva a majetky na Manu. V roce 1765 byl podepsán zákon *Isle of Man Purchase Act*⁴ (Grimson 2009: 176–177). Anglie tímto aktem odkupovala například veškerá práva na ostrovní přístavy, uvalování cel a titul *Lord of Mann* připadl anglickému králi. Zbývající práva na ostrov odprodal Vévoda z Athollu Koruně mezi lety 1826 a 1829 za 417 000 liber (Moore 2005: 111).

---

⁴ V dnešní době je zákon známý spíše pod názvem *Revesting Act*.

Počátečním důvodem pro odkup ostrova bylo pro Británii to, že ostrov Man se díky jeho výhodné poloze v Irském moři stal koncem 17. století a začátkem 18. století základnou pro pašování zboží. Nízká cla uvalovaná na zboží přivážené na ostrov, viděla Británie jako ohrožení vlastní ekonomiky, protože přístavy na Manu sloužily k překládání zboží na lodě pašeráků, kteří je pod rouškou noci vozili na Britské ostrovy, aby se vyhnuli zdejšími vysokým celním poplatkům. Zástupci Tynwaldu se pokoušeli vyjednat možnost volného obchodu mezi Velkou Británií a ostrovem Man, jejich pokus se ale setkal s neúspěchem. Namísto volného obchodu byl v roce 1725 Britským parlamentem přijat zákon, zakazující dovoz jakéhokoliv zboží, které nebylo vyrobeno nebo vypěstováno na Manu, do Velké Británie a Irska. Zákon měl však opačný efekt a pašeráctví po přijetí zákona ještě více vzrostlo. Británie tak přistoupila ke koupi práv na ostrově, čímž následně bylo omezeno i právo Tynwaldu na prosazování zákonů a ostrov se dostal pod přímou správu Anglické koruny (Kermode 1979: 28–29).

V roce 1801 byl ostrov Man, spolu s Normanskými ostrovy, klasifikován jako dependence a dostal se tak pod křídla britského ministerstva vnitra⁵. Během 19. století rostl tlak i na konstituční reformy. Tynwald byl v té době stále dvoukomorovým parlamentem, složeným z nevolených zástupců. Horní komora *Council* se skládala z několika představitelů soudní moci (*deemsters* a nejvyššího státního zástupce), zástupců církve a aristokratů, ti všichni sloužili především zájmům Koruny. Dolní komora *House of Keys* byla složena ze 24 zástupců, pokud člen *Keys* odstoupil z funkce byl vybrán stávajícími členy komory zástupce nový. Dolní komora měla právo pouze dávat souhlas k přijetí zákonů a soudních rozhodnutí. Exekutivní právo bylo vyhrazeno pro *Lieutenant Governor* a horní komoru parlamentu, ta byla zároveň hlavním legislativním tělesem. Hlavní slovo na ostrově měli tedy zástupci Anglické koruny. Největší potíží nebylo konstituční uspořádání ostrova, ale jeho financování. Veškeré daně a cla vybrané na ostrově již od přijetí *Isle of Man Purchase Act* prvotně putovaly do pokladny britského ministerstva financí, které je následně přerozdělilo (Moore 2005: 113–114).

---

⁵ *British Home Office*

Hlavním mužem, který se spolu s *House of Keys* zasadil o konstituční reformy a větší nezávislost ostrova na Británii v 19. století, byl Sir Henry Loch, jenž se stal viceguvernérem ostrova v roce 1863. Loch sympatizoval se zástupci dolní komory, usilujících o to, aby Tynwald mohl spravovat své vlastní příjmy a investovat je na ostrově. Napsal proto v roce 1865 zprávu ministerstvu vnitra, kde navrhoval navýšit ostrovní cla pod podmínkou, že příjmy z nich budou k dispozici ostrovní vládě. Ministerstvo financí spravující ostrovní finance s návrhem souhlasilo, zavázalo se prosadit zmíněný návrh ve Westminsteru, ale jen s podmínkami, že se z *House of Key* stane přímo volený orgán, který ponese odpovědnost za jakákoliv případná finanční rizika a viceguvernér bude mít nadále právo veta na možné výdaje. Ostrov měl zároveň začít platit každoroční poplatek 10 000 liber Spojenému království za jeho případnou obranu. Zákon, umožňující ostrovní vládě alespoň omezeně hospodařit se svými příjmy, byl schválen britským parlamentem a Tynwaldem na jaře roku 1866 (Kermode 2001: 13–15).

O rok později Tynwald schválil *House of Keys Election Act*, jenž umožnil přímou volbu členů dolní komory, která ale zároveň ztratila svoji pozici v rámci soudní moci. Ve stejný rok se uskutečnily i první volby do *House of Keys*. Aktivní i pasivní volební právo se zakládalo na vlastnickém základě. Pasivní volební právo měl každý dospělý muž, vlastníci buď pozemek s hodnotou přesahující 100 liber, nebo nemovitost s osobními věcmi v ceně minimálně 100 liber. Aktivní volič musel mít pozemek v hodnotě nejméně 8 liber, nebo být nájemcem pozemku o hodnotě ne menší než 12 liber. Při tomto nastavení není s podivem, že více než polovina zvolených členů seděla v dolní komoře už před volbami. V letech 1881 a 1892 bylo aktivní volební právo rozšířeno o ženy vlastníci pozemky a nemovitosti. Nakonec roku 1919 bylo přijato aktivní i pasivní volební právo pro všechny muže a ženy starší 21 let, kteří na ostrově žili nejméně předchozích 12 měsíců (Grimson 2009: 200–201).

Koncem 19. století byla ostrovní vláda aktivní i v sociálních otázkách, které se týkaly vzdělávání a boje s chudobou. V roce 1872 přebrala ostrovní vláda přímou odpovědnost v otázce vzdělávání, byla zavedena povinná školní docházka pro děti mezi 7 a 13 lety, později byl věk snížen na 5 let. Každé město a farnost byly rozděleny

na školní obvody, v čele každého obvodu stála školní rada zodpovědná za dodržování vzdělávacích standardů ostrova. Otázka chudoby byla řešena především vybíráním příspěvků na chudé a daňovými úlevami. Dohled na péči o chudé měla na starosti rada, jmenovaná v každém městě a obvodu, která určovala velikost příspěvků pro chudé (Grimson 2009: 208–209).

2.1.3. 20. století až současnost

Ostrov Man byl na začátku 20. století rájem pro britské turisty ze střední a nižší třídy, kteří přijížděli v hojných počtech za odpočinkem. Město Douglas se mohlo v té době bez problémů měřit s britskými přímořskými resorty, jako Blackpool a Morecamb. Turismus znamenal pro zdejší obyvatele i ostrov značný zdroj příjmů (Moore 2005: 113). Tento trend byl ale přerušen uprostřed turistické sezóny v srpnu 1914, poté co Británie vyhlásila Německu válku a kdy naplno vypukla první světová válka. Během ní byl ostrov využíván pro internaci obyvatel cizího původu žijících na Britských ostrovech, s jejichž zemí byli Britové ve válce, tzn. převážně Němců. V průběhu války vznikly na ostrově celkem dva internační tábory, jeden z nich nahradil do první světové války velice populární turistický kemp. Na konci války bylo v jednom z táborů vězněno více než 24 000 vězňů. Tábory se staly v podstatě malými městy, z jejichž vzniku těžila i část obyvatel ostrova, což ostrov rozdělilo na ty, co z jejich výstavby bohatli, protože sem dodávali zboží a služby, a na ty, které válka zruinovala, což byli v první řadě provozovatelé hotelů a penzionů vydělávajících především na cestovním ruchu (Belchem 2000: 235–243).

Již před první světovou válkou se začaly na ostrově objevovat hlasy po dalších reformách. Ačkoliv Británie v letech 1866, 1872 a 1878 rozšířila právo ostrova na vlastní jurisdikci, stále si ponechávala pravomoci, které se plně projevíly s počátkem 20. století. Tynwald potřeboval i nadále pro schválení svých zákonů královský souhlas, což nebylo vždy jen formalitou, vedle toho poslanci ve Westminsteru měli možnost i nadále legislativně ovlivňovat dění na ostrově. Co je ale nejdůležitější, královská moc působící skrze osobu viceguvernéra byla na Manu dosud absolutní. Plně se to projevilo během působení Lorda Raglana v úřadu⁶ (Moore 2005: 117). Raglan jako viceguvernér

---

⁶ Raglan působil v roli viceguvernéra ostrova v letech 1902 až 1919

rezolutně odmítal většinu reforem na ostrově a zabránil nejen pokusu House of Keys převzít kontrolu nad jmenováním členů horní komory, kteří byli do té doby jmenováni výhradně Korunou, požadavku omezení práv viceguvernéra, ale například i volání po ekonomické a sociální reformě. Dění na ostrově, v době vlády Lorda Raglana, se tak výrazně odlišovalo od dění v Británii, kde liberální strana přicházela s programem rozsáhlých sociálních reforem (Kermode 2001: 39).

V meziválečném období se počet návštěvníků ostrova začal znovu zvyšovat, a Tynwald investoval značné finance do budování nových turistických atrakcí. Nové oživení cestovního ruchu zároveň přimělo britskou vládu hledat dodatečné příspěvky na náklady za válku, a ostrov Man, spolu s Normanskými ostrovy, se staly ideálními cíli. Každoroční poplatek britské vládě byl nově zvýšen z 10 000 liber na 60 000 liber (Grimson 2009: 215).

Britské vyhlášení války nacistickému Německu zasáhlo ostrov znovu povinnými odvody a internacemi obyvatel německé a italské národnosti žijících v Británii, mezi nimiž bylo i velké množství Židů, kteří utekli před nacisty. Navíc byl ostrov v dosahu nepřátelských letadel, byla zde vybudována letiště, využívaná v první řadě ke cvičení spojeneckých pilotů a později i k obraně Británie před německými nálety. Tentokrát se britská vláda nerozhodla pro budování zajateckých táborů, ale k věznění používala již vybudovaná turistická ubytovací zařízení. Přítomnost vězňů na Manu znamenala pro ostrov zdroj příjmů, z něhož se mohli těšit, na rozdíl od předešlé války, i majitelé ubytování, kteří dostávali od Británie kompenzaci za využívání jejich majetku (Belchem 2000: 254–260).

V poválečných letech následoval na Manu turistický boom, který mohl připomínat nejlepší léta před první světovou válkou. Nově byla k dispozici vedle lodní dopravy i letadlová doprava a existovalo jen málo alternativ k dovolené mimo Britské ostrovy. Evropa, ale i vzdálenější země byly buď příliš drahé, nebo pro britské turisty z bezpečnostních důvodů nevhodné. Situace nevydržela dlouho a během 50. let došlo postupně k výraznému poklesu turistů na ostrově. Jedním z důvodů pro jejich pokles mohla být dražší cesta na ostrov a nevyhovující, zastaralá, ubytovací zařízení. Pokles turistů, spolu s obdobím recese v rybolovu, znamenal pro ostrovní ekonomiku zlé časy.

Bylo tedy potřeba učinit řadu konstitučních změn, aby ostrovní vláda byla schopna zvládnout obtížnou ekonomickou situaci (Belchem 2000: 263–267).

V posledních letech války přicházel Tynwald znovu s požadavky na větší nezávislost. První krok k ní přišel v roce 1947, kdy bylo Tynwaldu povoleno odkoupit ostrovní půdu ve vlastnictví Koruny. Největší mezník v historii ostrova znamenal rok 1958 a schválení *Parlament Isle of Man Act*. Zákon převádějící veškerou kontrolu nad financemi ostrova na Tynwald, s viceguvernérem v roli ministra financí. Britskému monarchovi zůstával nadále titul *Lord of Man*, ale zodpovědnost za tvorbu vnitřní politiky ostrova přešla do rukou vlády Manu. Povinnosti Spojeného království vůči ostrovu ustoupily do oblasti obrany a zahraniční politiky. V rámci Manu můžeme zaznamenat znaky devoluce už 40 let před devolucí Skotska a Walesu. Zisk práv na správu vlastní ekonomiky znamenal pro ostrov započítání cesty k tomu, že se z něj postupem doby stalo úspěšné finanční centrum ve stylu Normanských ostrovů (Moore 2005: 123–124).

Co ale zůstávalo nevyřešené, bylo rozložení moci uvnitř ostrovní vlády, především mezi Tynwaldem a viceguvernérem ostrova. Zákon z roku 1958 neodebíral viceguvernérovi rozhodující hlas v ostrovních záležitostech, pro úplnou modernizaci vlády ostrova bylo potřeba převést moc na volenou komoru *House of Keys*. To přišlo postupně. Horní komora Tynwaldu přišla o právo veta nad dolní komorou v roce 1961 a viceguvernéř přestal být hlavou vlády v roce 1980. Viceguvernéř ostrova nyní zastává pouze roli královského vyslance a všechny legislativní návrhy dnes přicházejí od demokraticky volené dolní komory parlamentu (Moore 2005: 121).

2.2. Normanské ostrovy

2.2.1 Vývoj Normanských ostrovů do konce 12. století

Jak lze vysledovat z archeologických nálezů, Normanské ostrovy byly před 10 000 lety obývány kočovnými neandrtálci, přicházejícími z evropského kontinentu, jehož součástí ostrovy do 7. tisíciletí př. n. l. byly. Přibližně 50 let př. n. l. ostrovy obývali převážně Kelti a Galové, byly zde ale nalezeny i důkazy o tom, že ostrovy mohly sloužit Římanům jako obchodní základna v rámci obchodu mezi Britskými

ostrovy a evropským kontinentem. Výraznější vliv na ostrov měli ale až Frankové, kteří se sem uchýlovali před boji o franské dědictví v oblasti dnešní Normandie (Moore 2005: 215).

V období mezi 5. až 6. stoletím se na ostrovech začíná objevovat křesťanství. V rámci ostrova Jersey se o rozšíření křesťanské víry měl zasadit především belgický poustevník Svatý Helier, podle něhož je pojmenováno i hlavní město ostrova, i když většinu práce s konvertováním ostrovních obyvatel na křesťanskou víru nejspíše odvedli keltští mniši z ostrova Sark (Balleine 1970: 4). Na ostrov Guernsey se křesťanství rozšířilo z oblasti Bretaně (Moore 2005: 216).

Nejznatelnější vliv na budoucí směřování ostrova měli Vikingové, ti na konci 9. století pustošili karolínskou Neustrii a donutili vládce západních Franků, Karla III., s nimi vyjednávat. Karel III. některým vikingským nájezdníkům zaručil půdu v podobě léna pro jejich vůdce Rolla, což byl moudrý tah, kterým naverboval jednoho z vikingských náčelníků jako strážce Nuestrie proti zbývajícím Vikingům. Rollo se stal Karlovým vazalem v roce 911. Z Nuestrie se stala Normandie, lenní půda vhodná pro usedlosti severanů, jejichž pánem se stal Rollo, který byl jmenován prvním normanským vévodou. Rollův syn, vévoda Vilém I., připojil v roce 933 k Normandii Normanské ostrovy. Připojením ostrovů k Normandii byl na jejich území zaveden feudalismus a rodiny, kterým bylo dáno lenní právo, musely přísahat věrnost normanskému vévodovi. Na Normanských ostrovech se objevila normansko-francouzsky mluvící aristokracie. V roce 1066 byl Vilém Dobyvatel korunován anglickým králem a ostrovy se staly součástí panství rozpínajícího se na obou stranách Lamanšského průlivu (Moore 2005: 217–218).

2.2.2. 13. století – 20. století

Za vlády Jana Bezzemka ztratila Anglie většinu svých území ve Francii, ale Normanské ostrovy zůstaly nadále v rukou Anglické koruny a anglický král jim vládl z titulu vévoda normanský. Jindřich III. v roce 1254 věnoval ostrovy svému synovi, budoucímu králi Edvardu I., s prohlášením, že se ostrovní území nikdy nesmí oddělit od Anglické koruny a nikdo jiný na ně nemá právo. Roku 1259 byla uzavřena Pařížská dohoda, podle níž se Jindřich III. sice vzdával titulu vévoda normanský,

smlouva ale zároveň potvrzovala právo anglického panovníka na Normanské ostrovy. Anglický král se podepsáním dohody stával legitimním vládcem ostrovů, i když ty nikdy nebyly součástí Velké Británie, a tímto okamžikem se zrodil status Normanských ostrovů jako korunních dependencí (Royal Court of Guernsey 2017).

Připojením ostrovů k Anglii se zde vyvinul unikátní systém vlády, uznávající jak původní ostrovní praxi, tak i přítomnost Anglické koruny. Jersey i Guernsey byly od roku 1177 spravovány odděleně zástupci, které jmenoval normandský vévoda. Jan Bezzemek po ztrátě normandských území povolil pokračování tradice skrze lokálně jmenované *Bailiffs*⁷. *Bailiff* předsedal tamnímu soudnímu zasedání a společně s 12ti *Jurats*⁸ tvořil soudní dvůr (Moore 2005: 219). Na královské zájmy na ostrovech dohlížel panovníkem jmenovaný správce, jehož starostí bylo dozorovat obranu ostrovů, výběr daní, svolávání a řízení soudů. Od roku 1473 měl každý z ostrovů svého vlastního správce. Roku 1618 byl titul správce změněn na guvernér. Jelikož většina guvernérů žila mimo ostrov, jmenovala svého zástupce, viceguvernéra (Royal Court of Guernsey 2017).

Postupem času začal soudní dvůr na ostrově Jersey projednávat legislativní rozhodnutí, zasílaná následně ke schválení královské radě, se zástupci lidu, tzv. *Constables*, vybíraných v jednotlivých farnostech a se zástupci církve, *rectors* (States of Jersey 2017). Konzultace, složené z členů soudu, lidu a církve, dostaly nakonec formální podobu v tom, co je dnes známé jako *States of Jersey*, neboli parlament ostrova Jersey (Gov.je 2017). Podobný vývoj můžeme vysledovat i na ostrově Guernsey, kde shromáždění, v 15. století nazývané *States*, bylo složeno stejně jako na Jersey z *Jurats*, *Constables* a *rectors*. Dnes parlament ostrova Guernsey nese jméno *States of Deliberation*. Oběma zasedáním již od jejich prvopočátků předsedal *Bailiff* (Royal Court of Guernsey 2017a).

Neustále napjaté vztahy mezi Anglií a Francií a poloha ostrovů na důležité obchodní trase mezi nimi, znamenající užitečnost ostrovů pro oba panovníky, dovedly

⁷ Bailiff je odkazem na starou normandskou hodnost, byl vnímán jako ochránce tradic a zvyků (Massey 2004: 422–423).

⁸ *Jurat* je odvozen od latinského *jurare* – přísahat. Jejich původ sahá zpět přinejmenším k rodu Karlovaců, kdy porotci vybíraní ze svobodných mužů, byli jmenováni k výslechu vězňů a jejich role byla spojena hlavně se stíháním zločinců (Moore 2005: 219–220).

krále obou států v 15. století k dohodě o tom, že ostrovy by měly být prohlášeny za neutrální území. Anglický panovník Edward IV. proto požádal římského papeže Sixta IV. o vydání buly, která by uznala nezávislost ostrovů a umístila je pod ochranu církve. Papež s vydáním buly souhlasil a ostrovy byly v roce 1483 prohlášeny za neutrální, což napomohlo k prosperitě ostrovů v následujících letech (Nicolle 1920: 238–239). Neutralita ostrovů s přestávkami trvala až do roku 1689 (Nicolle 1920: 243).

V 15. století byla většina Evropy stále ještě katolická, což se změnilo o století později se vznikem protestantství. Reformace se nevyhnula ani Normanským ostrovům, kde brzy zapustila kořeny, dotkla se zejména ostrova Guernsey, na kterém se usadil velký počet francouzských protestantů ovlivněných Janem Kalvínem. Většina ostrovanů se tak postupem času stala protestanty, což zároveň znamenalo, že už nadále nebylo možné, aby Normanské ostrovy patřily do Countanceské diecéze ve Francii, jež spadala pod římského papeže a ostrovy se staly součástí diecéze Winchesterské (Keene 1887: 33–34).

Oliver Cromwell po popravě Karla I. v roce 1649 chtěl uplatnit svůj nárok na Normanské ostrovy, které ale byly historicky oddány Koruně, nikoli britskému parlamentu, proto Cromwell nechal vydat zákon, jenž měl zabránit tomu, aby ostrovy přísahaly svou věrnost jinému panovníkovi. Ani nově vydaný zákon ale nezabránil vysoce postaveným zástupcům ostrova Jersey, aby veřejně odmítli novou anglickou vládu a oznámili svou věrnost Karlu II. Ostrov se tak stal na několik měsíců domovem Karla II., jenž se zde připravoval na invazi do Anglie. Karlův pokus znovu dobít Anglii z rukou parlamentních sil skončil neúspěchem a ostrov už nebyl schopen mu znovu poskytnout azyl. Normanské ostrovy, kam Cromwell vyslal část svého vojska, se na čas staly součástí nové republiky, která trvala jen do roku 1660, kdy byl na trůn znovu dosazen Karel II. (Moore 2005: 226–227).

V roce 1717 bylo i přes poměrně přísnou obchodní politiku anglické vlády, Normanským ostrovům potvrzeno právo volného dovozu ostrovního zboží do Británie (Tupper 1854: 353). Mezi ostrovy a Anglií koncem 18. století existoval hojný legitimní obchod, ale stejně jako ostrov Man, ani Normanské ostrovy se nevyhnuly

nešvarům pašeráctví. Pašována byla především francouzská brandy a kubánský tabák. Konec pašeráctví nastal až v 19. století, kdy došlo z britské strany ke zvýšení celního dohledu a přijetí legislativních změn (Tupper 1854: 386–389).

Válka s Napoleonem uspíšila v Londýně přehodnocení bezpečnosti Normanských ostrovů, které byly roku 1801 předány pod jurisdikci ministerstva vnitra, a spolu s ostrovem Man byly označeny za britská závislá území. Rozšíření volebního práva v Británii roku 1832 na tamní střední třídu přimělo Normanské ostrovy k tomu, aby se pokusily dosáhnout podobné reformy. V roce 1835 byla na ostrově Guernsey zrušena pozice guvernéra a jeho povinnosti převzal viceguvernér. Stejně tak se toto událo na ostrově Jersey o 19 let později (Moore 2005: 231). V 50. letech 19. století začala být část legislativních zástupců (poslanců) na obou ostrovech volena majetkově a věkově omezeným volebním právem, což ale neznamenal nahrazení dosavadního systému, spíše jen doplnění doposud dosazovaných *Jurats* a *rectors*, jejichž výběr nadále zůstával nezměněn. Ostrovní vlády tak doposud byly založeny na tom, že nevolení zástupci soudu, církve, *Bailiff* a viceguvernér jednali v zájmu ostrovanů bez toho, aby jimi byli voleni. Všeobecná přímá volba všech zástupců do jednotlivých parlamentů byla na ostrovech zavedena až ve 20. století (Moore 2005: 231).

2.2.3. 20. století až současnost

Normanské ostrovy, podobně jako ostrov Man, byly na začátku 20. století pro britské občany žádanou turistickou destinací. V předvečer první světové války počet návštěvníků na ostrově Jersey dosahoval více než 70 000 (Balleine 1970: 22). Zvýšený turistický zájem ze strany britských občanů zvýšil i potřebu užívání anglického jazyka, který postupně začal na ostrovech nahrazovat ostrovní francouzské dialekty (Moore 2005: 234). První světová válka pro Normanské ostrovy neznamenal významnější hrozbu a kromě vybudování zajateckého tábora na Jersey, nebyl tamní život významněji ovlivněn (Moore 2005: 235).

Meziválečná léta, na rozdíl od jiných částí Británie, neznamenal pro ostrovy větší ekonomický úpadek, spíše naopak, na ostrovech začaly vznikat hotely a prázdninové rezorty, které profitovaly z neustálého přílivu turistů. Na ostrově Jersey

byla otevřena první železnice a letiště. Co ale zůstávalo nadále stejné, byla forma zákonodárství, která byla nadále založena především na nevolených zástupcích (Moore 2005: 236).

Po obsazení celé Francie nacistickým Německem britská vláda usoudila, že obrana Normanských ostrovů je nemožná. Došlo proto ke stažení tamních britských jednotek a civilní obyvatelstvo, které si přálo ostrov opustit, bylo za pomoci lodí evakuováno (Balleine 1970: 22). To byl výrazný obrat oproti minulosti, kdy byly ostrovy bráněny Brity před jakoukoliv vojenskou hrozbou. Německá okupace ostrovů začala v prvních čtyřech dnech července 1940 a ostrovy byly definovány jako polní velitelství 51, podoblast širšího francouzského administrativního regionu. Ostrovním vládám bylo povoleno nadále fungovat jako kontrolní komise, které měly mimo jiné aplikovat německé rozkazy (Moore 2005: 236–237).

Hitler sám považoval ostrovy za strategicky i psychologicky důležité, a proto zde postupně nechal vybudovat opevnění, na jehož stavbě se podíleli váleční vězni, přivezení především z východní Evropy. Spojenci, na rozdíl od Hitlera, Normanské ostrovy za nijak důležité nepovažovali, proto k jejich dobytí nedošlo ani s jejich postupem na Německo skrz západní Evropu. Tento postup ještě více zkomplikoval situaci na ostrovech, kam bylo pro německou armádu čím dál obtížnější dodávat pravidelně zásoby. Místní obyvatelstvo se tak muselo stále více spoléhat na občasné dodávky Červeného kříže. K osvobození ostrovů nakonec došlo až po smrti Hitlera. Německé jednotky se po několika týdnech vyjednávání vzdaly britské armádě 9. května 1945. Normanské ostrovy byly během druhé světové války jediným okupovaným územím Británie (Moore 2005: 238–241).

Po válce začal být zřetelnější demokratický deficit ostrovů, na nějž poukazovali především ti, kteří před válkou utekli do Británie. Dosavadní praxe, že ti co soudí podle práva (*Jurats*), zároveň práva vytvářejí, se dostala pod tvrdou kritiku a vládní kruhy na ostrovech byly nuceny stávající praxi změnit. Otevřela se tak cesta ke vzniku moderního zákonodárství. Na Jersey a na Guernsey došlo k vypracování reforem odlišnými cestami i tempem (Moore 2005: 242).

Ostrov Jersey přijal výrazné konstituční změny v roce 1948. *Rectors* a *Jurats* přestali být členy *States*, kde je nově nahradili volení senátoři a zvýšil se i počet poslanců. Hlavní představený církve na ostrově Jersey nadále zůstával členem parlamentu, ale pozbyl právo volby (States of Jersey 2017). *Constables*, stojící zároveň v čele jednotlivých farností na ostrově, začali být přímo voleni v rámci svých farností a nadále zastávali i jejich legislativní funkci (Vote.je 2017). Podobný konstituční vývoj, jen s delším časovým rozestupem, byl i v rámci ostrova Guernsey. V roce 1948 byl první reformou rozšířen jen počet poslanců, a nadále zůstávala část *States* nevolena až do roku 1994, kdy dosud nevolené zástupce farností nahradili přímo volení (Moore 2005: 242).

Po druhé světové válce byla ostrovní ekonomika nadále závislá především na cestovním ruchu a drobném zemědělství. To se změnilo v průběhu 60. a 70. let, kdy tamní vlády přijaly revoluční ekonomická opatření. Z dříve turistických center se postupem času staly offshore finanční centra (Moore 2005: 244–245).

3. Politická zřízení korunních závislých území

3.1. Ostrov Man

Zákonodárna moc

Tynwald je bikamerálním zákonodárným tělesem ostrova Man, složeným z *House of Keys* a *Legislative Council*. Dolní komora *House of Keys* je přímo volena na základě všeobecného volebního práva, naopak horní komora *Legislative Council* obsahuje nepřímo volené zástupce a zástupce dosazované ex offio. Obě komory se setkávají při společném zasedání jako *Tynwald Court*. Často se uvádí, že společné sezení *Tynwald Court* činí z parlamentu ostrova Man tříkomorový parlament⁹, který by se ve světě dal považovat za unikát (Jones 2009: 352).

House of Keys je složen ze 24 zástupců, volených každých 5 let, ve dvanácti volebních obvodech. Dolní komora zasedá každé úterý, s výjimkou třetího úterý

---

⁹ Jako tříkomorový je Tynwald uváděn i na jeho oficiálních webových stránkách <https://www.gov.im/about-the-government/government/tynwald>.

v měsíci, od října do června. Účast na zasedání je pro všechny *Keys* povinná, pokud se nepřítomný člen komory dopředu neomluvil předsedovi sněmovny. Shromáždění je zahájováno modlitbou, kterou obvykle vede kaplan, zvláště volený pro účast na jednáních. Hladký průběh shromáždění je kontrolován předsedou sněmovny, vybíraným ze členů komory. Předseda sněmovny vede zasedání podle jasně stanoveného zasedacího řádu (Tynwald Companion 2016).

Legislative Council zasedá ve stejných dnech jako *House of Keys* a skládá se z předsedy Tynwaldu, Lorda Biskupa ostrovů Man a Sodor, generálního prokurátora ostrova Man a osmi členů volených *House of Keys*. Volení zástupci jsou vybíráni ve dvou skupinách po čtyřech, každá pro rozdílné období 5 let. Předseda Tynwaldu je volen členy Tynwaldu z jejich řad, před všeobecnými volbami na ostrově. Předseda Tynwaldu zasedá v čele *Legislative Council* i *Tynwald Court*, s právem hlasovat při obou shromážděních. Biskup ostrova Man má právo promluvit a účastnit se hlasování, na rozdíl od generálního prokurátora, který má právo mluvit v rámci zasedání *Legislative Council*, ale postrádá právo hlasovat (King 2013: 125).

Společné zasedání obou komor *Tynwald Court* se koná vždy v úterý, jednou za měsíc, od října do června, a trvá tak dlouho, dokud nejsou vyřešeny všechny body programu. Na programu jednání jsou obvykle ústní interpelace, finanční otázky, zprávy jednotlivých ministerstev nebo parlamentních komisí a schvalování sekundárních právních předpisů (Lisvane 2016: 15).

Primární legislativa je v kompetenci obou komor parlamentu, zasedajících odděleně. Obvykle než je zákon v rámci ostrova Man přijat, nebo odeslán viceguvernérovi, který zažádá o královský souhlas, musí daný zákon projít oběma komorami Tynwaldu. Pokud *Legislative Council* příslušný zákon odmítne nebo pozmění proti vůli *House of Keys*, dolní komora má právo prosadit daný zákon znovu, bez schválení ze strany *Legislative Council* a odeslat jej ke královskému souhlasu. Souhlas je buď udělen, nebo odmítnut. V případě, že je odmítnut, následuje konzultace s ministerstvem spravedlnosti Spojeného království (Jones 2009: 353–354).

Hlavním ostrovním státním svátkem je každoroční venkovní shromáždění Tynwaldu, jež spadá na 5. července. Při tomto setkání jsou dvěma *deemsters* nahlas

čteny krátká shrnutí všech zákonů přijatých parlamentem za uplynulý rok, zákony jsou čteny jak v angličtině, tak v jazyce ostrova Man. Při tomto shromáždění má každý obyvatel ostrova zároveň právo předložit pánovi Manu nebo jeho zástupci žádost o nápravu na něm učiněné křivdy. Novodobé žádosti o nápravu křivdy se často týkají stížností na úředníky, jednotlivá ministerstva nebo místní autority, jejich nečinnost nebo nepopulární rozhodnutí. U předkladatele se očekává, že před předložením stížnosti vyzkoušel všechny ostatní legální kroky, které by mohly vést k nápravě křivdy (Grimson 2009: 134).

Většina ostrovních politiků kandiduje jako nezávislí kandidáti, nikoli jako členové politických stran, přestože politické strany na ostrově existují. Největší politickou stranou ostrova je *Liberal Vannin Party*, jež propaguje větší nezávislost Manu a větší odpovědnost vlády (Jones 2009: 353). V posledních volbách, v roce 2016, strana obsadila tři křesla v *House of Keys*. Voleb se účastnila i *Manx Labour Party* se třemi kandidáty, ti ale na křesla v dolní komoře nedosáhli (Isle of Man Government 2016).

Dolní komora *House of Keys* si v roce 2016 nechala vypracovat zprávu od Lorda Litvana o fungování Tynwaldu. Přezkoumáno mělo být fungování jednotlivých komor Tynwaldu a zvažena možnost, že by se z Tynwaldu nově stal jednokomorový, přímo volený parlament. Zpráva nenavrhuje žádné změny co do počtu členů nebo funkcí *House of Keys* ani *Tynwald Court*, ale doporučuje změny, týkající se především *Legislative Council*. Právě její současná role je nejvíce kritizována tím, že pokud má zůstat v současné podobě, musí být její členové voleni přímo, pokud ne, pravomoci *Legislative Council* by měly být alespoň více omezeny (Lisvane 2016: 25–26).

Dle navrhovaných změn by horní komora byla nadále nepřímou volenou *House of Keys*, ale kandidáty do horní komory by nově vybírala nezávislá komise, ustanovená za tímto účelem, a členem horní komory by se zároveň nesměl stát člen *Keys*. Lisvane přitom zvažoval i možnost přímé volby členů horní komory, tu ale zavrhl z důvodu, že by se přímo volení členové *Legislative Council* mohli začít odvolávat na podobný mandát jako mají *Keys* a požadovat více pravomocí. Mandát přímo volených zástupců horní komory by navíc mohl být chápán jako mnohem silnější, protože z důvodu méně

volených zástupců do *Legislative Council* by úspěšní kandidáti získávali více hlasů než zástupci zvolení do *House of Keys*. Zpráva navrhuje i to, že zástupci horní komory by se jen výjimečně mohli stát ministry a *Legislative Council* by neměla mít právo zasahovat do otázky daní. Zpráva se tak nakonec vyjádřila proti vytvoření jednokomorového parlamentu a doporučila zachovat stávající systém, který se historicky osvědčil (Lisvane 2016: 27–29).

Lisvane navrhuje jen menší změny namísto výrazné přeměny stávajícího politického zřízení. Změny se týkají v první řadě horní komory a jsou navrhovány tak, aby členové *Legislative Council* byli výrazněji odděleni od dolní komory a nadále hráli roli spíše revizní. Debata o navrhovaných změnách uvedených v Lisvaneho zprávě by se měla v *House of Keys* uskutečnit v červnu letošního roku (IOM Today 2017).

Výkonná a soudní moc

Hlavou vlády na ostrově Man je ministerský předseda, který je vybírán Tynwaldem z jeho vlastních řad, po každých volbách do dolní komory parlamentu. Tynwald navrhuje kandidáta na ministerského předsedu viceguvernérovi, který ho poté jmenuje do funkce. Předseda vlády si následně zvolí do své vlády ministryně a ministry¹⁰ (United Nations 2014: 149). V současné době se vláda na ostrově skládá z osmi ministrů a premiéra (Isle of Man Government 2017). Předseda vlády a jeho ministři tvoří dohromady vládní kabinet *Council of Ministers*, který koordinuje práci jednotlivých ministerstev a funguje na principu kolektivní odpovědnosti. Vládní kabinet je přímo odpovědný Tynwaldu, který zároveň schvaluje jeho hlavní politické iniciativy. *Council of Ministers* může být odvolán, pokud je mu vyslovena nedůvěra nejméně 17 členy Tynwaldu (United Nations 2014: 149).

Právní systém ostrova Man se vyvíjel po staletí a i přesto, že byl vystaven výrazným vnějším vlivům, udržel si poměrně unikátní strukturu. Jeho skandinávský původ je zřejmý především na titulech soudců nejvyššího soudu, jenž jsou stále nazýváni *deemsters*. Hlavními soudy ostrova jsou *High Court of Justice*, *Court of General Gaol Delivery* a *Court of Summary Jurisdiction*. Soudci *High Court of Justice* jsou první a druhý *deemster* a odvolací soudce, všichni tři jsou jmenováni Korunou.

¹⁰ Ti jsou formálně jmenováni viceguvernérem na žádost premiéra.

Demsters musí být členy advokátní komory Manu, na rozdíl od odvolacího soudce, jenž musí být členem anglické advokátní komory a královské rady. *Court of General Gaol Delivery* je nejvyšším trestním tribunálem ostrova, v jehož čele stojí *deemster* a porota složená ze sedmi porotců¹¹. *Court of Summary Jurisdiction* řeší méně závažné trestné činy a předsedá mu *High Bailiff* nebo jeho zástupce (Grimson 2009: 241–243).

3.2. Guernsey

Zákonodárná moc

States of Deliberation je jednokomorové zákonodárné těleso korunní dependence Guernsey. Skládá se z předsedy sněmovny, zvaného *Bailiff*, který je dosazován Britskou korunou a nemá právo hlasovat, dvou soudních úředníků s poradním právem, dosazovaných Korunou (*HM Procureur* a *HM Comptroller*), 45 poslanců přímo volených v sedmi volebních obvodech na ostrově a dvou zástupců ostrova Alderney, kteří jsou plnohodnotnými členy *States*. Poslanci jsou voleni na čtyři roky (McMahon 2013: 108). Počínaje květnem 2016 byl počet poslanců snižen ze 45 na 38 (Gov.gg 2016). V rámci politického systému ostrova Guernsey neexistují žádné politické strany. Zastupitelé tak mají možnost svobodně hlasovat při přijímání legislativy (McMahon 2013: 108).

Parlament se setkává přibližně každé tři týdny, s výjimkou školních prázdnin. Shromáždění obvykle připadají na středu a jsou maximálně třídnenní. Zasedání je v kompetenci *Bailiff*, jehož povinností je moderovat debaty a udržovat klid při jednáních, pokud není *Bailiff* přítomen, nahrazuje ho jeho zástupce, *Deputy Bailiff* (Royal Court of Guernsey 2017b). *States of Deliberation* má pravomoc měnit daňové sazby, určovat výdaje ostrova a přijímat legislativu (Gov.gg 2016).

Parlament ostrova se může sejít i jako volební orgán *States of Elections*, jeho jedinou funkcí je volba *Jurats*, soudců ostrova Guernsey. Spolu se členy parlamentu zasedají ve *States of Elections* stávající *Jurats*, představitelé církve *rectors* a tzv. *Douzaines*, kteří zastupují ostrovní farnosti. Kandidát je zvolen, pokud pro něj hlasovala nadpoloviční většina přítomných (Royal Court of Guernsey 2017c).

---

¹¹ V případě vraždy je počet členů poroty zvýšen na dvanáct.

Výkonná a soudní moc

Legislativní a výkonná funkce jsou v rámci ostrova Guernsey sloučeny dohromady, což znamená, že ostrov je řízen nejen skrze parlament, ale spíše parlamentem jako takovým. Většina každodenních povinností spojených s řízením ostrova je delegována na jednotlivé výbory, neboli *Committees of States*, které jsou přímo odpovědné *States of Deliberation*. Výbory vykonávají funkce, jež jsou jim přidělovány parlamentem v podobě jednotlivých usnesení nebo právních předpisů. *States of Deliberation* zastává zároveň funkci vlády v tom smyslu, že stanovuje jednotlivé *policy* pro své volební období. Povinností samotného parlamentu by mělo být především přijímání hlavních legislativních opatření, kontrola státních výdajů a ustanovení rámce, ve kterém operuje zbytek administrativy (Gov.gg 2017: 33–34).

The Policy & Resources Committee stojí v čele šesti hlavních výborů a má na starosti jejich vedení, koordinaci s parlamentem, ekonomické záležitosti a reprezentuje ostrov v oblasti vnějších vztahů. Výbory by se měly soustředit především na tvorbu *policy*, poradenství parlamentu a vytváření služeb, s cílem zajistit do budoucna co nejlepší fungování ostrovní komunity. Pod šesti hlavními výbory dále stojí komise nebo rady, zabývající se například přezkoumáváním navrhovaných legislativních opatření (Gov.gg 2017: 34). Každá komise se skládá z předsedy, místopředsedy, tří členů a několika poradců. Všichni členové výborů, s výjimkou poradců, musí být poslanci *States of Deliberation* (Gov.gg 2016).

V rámci politického systému ostrova Guernsey se vedou dlouhodobé debaty v tom smyslu, zda na ostrově zavést vládní systém s jasně oddělenou exekutivou tzn. ministerský systém nebo jen poupravit stávající systém výborů. Jedním z dokumentů, který debatu rozdmýchal, byla v roce 2000 Heywoodova zpráva, kritizující mimo jiné nedostatek efektivního vedení výborů jako celku, velkou roztržitost výborů, jejich neschopnost mezi sebou komunikovat a jasný deficit lídra zastupujícího ostrov jako celek. Zpráva navrhovala zavést ministerský systém, který by nahradil systém výborů nebo ho alespoň pozměnil (Harwood 2000: 46–59).

Navržený ministerský systém byl *States* v roce 2002 odmítnut a byl nahrazen pozměněným systémem, přijatým v roce 2004. Předchozích více než 50 výborů bylo

nahrazeno deseti rozsáhlejšími v čele s *Policy council*, jejíž předseda měl být obdobou premiéra (Guernsey Press 2008). Ostrovní vláda se tak stala jasně oddělitelnou od systému postaveného jen na výborech a získala některé prvky charakteristické pro ministerský systém, například premiér reprezentující ostrov jako celek (Morris 2008: 84–85). Nově zavedený systém se ale postupem času ukázal jako stále nevyhovující, nadále byl kritizován nedostatek vedení výborů jako celku a ještě více se projevila špatná komunikace mezi tělesy (Guernsey Press 2008). Debata o tom, jak má vypadat vládní systém na Guernsey, nebyla tedy zdaleka u konce. Parlament ostrova si během následujících let nechal vypracovat další nezávislé posudky o tom, jak by vláda ostrova měla fungovat. Nové změny byly přijaty nakonec v roce 2015, s tím že začaly platit po volbách v roce 2016 (BBC News 2016).

Současný vládní systém na ostrově Guernsey i po změnách zůstal nadále svým způsobem hybridním systémem. Skládá se z výborů, v jejichž čele stojí *The Policy & Resources Committee*, která má na starosti koordinaci a vedení výborů, čímž v podstatě nahrazuje vládní kabinet. Je otázkou jak se tento v podstatě staronový systém, který se ještě více oproti původnímu systému přiblížil ministerským systémům, s jasněji oddělenou exekutivou osvědčí, a zda Guernsey v budoucnu raději nepřejde na plnohodnotný ministerský systém.

Nejvyššími soudy pro ostrov Guernsey jsou *Royal Court*, *Court of Appeal* a *Judicial Committee of The Privy Council* (JCPC). *Royal Court* se zabývá většími občanskoprávními spory a závažnými trestnými činy (United Nations 2014: 129). V čele *Royal Court* stojí *Bailiff*, spolu s nejméně sedmi *Jurats*. *Bailiff* může být u soudu zastupován i jeho zástupcem *Deputy Bailiff* nebo *Judge of Royal Court* (Royal Court of Guernsey 2017d). *Court of Appeal* je nejvyšším odvolacím soudem ostrova pro všechny veřejnoprávní spory a trestné činy. V případě, že se odsouzený chce odvolat vůči rozsudku *Court of Appeal* nebo ostatních ostrovních soudů, může se odvolat k JCPC (United Nations 2014: 129). JCPC, sídlící v Londýně, je soudem poslední instance pro všechna zámořská území Spojeného království, korunní závislá území a pro země Commonwealthu, které si ponechaly právo odvolání se k radě jejího veličenstva (JCPC 2017).

3.3. Jersey

Zákonodárná moc

Ostrov Jersey má jednokomorový parlament známý jako *States of Jersey*. Parlament je složen dohromady z 54 zástupců, 5 zástupců je nevolených, 49 volených. Prvním z nevolených zástupců je *Bailiff*, který je jmenován Britskou korunou, předsedá *States*, ale nemá žádnou politickou moc. Druhým nevoleným členem komory je viceguvernér, který je nejvyšším zástupcem Koruny na ostrově, a účastní se shromáždění jen jako pozorovatel. Zbylé nevolené členy komory tvoří *Dean of Jersey*, *Attorney General* a *Solicitor General*, všichni mají právo účastnit se debaty, při zasedání ale nemají právo hlasovat. Tradičně v rámci debaty vystupují k záležitostem, které spadají do jejich jurisdikcí. *Attorney General* a *Solicitor general*, jmenovaní Korunou, se účastní zasedání většinou společně a mohou být požádáni shromážděním o radu týkající se právních otázek (Haye 2013: 117).

Volení zástupci se dělí v rámci ostrova Jersey na tři skupiny,- senátory, *connétables* a poslance. Všichni volení zástupci jsou vybíráni na stejně dlouhé volební období čtyř let, liší se však jejich volba dle volebních obvodů. Od roku 2014 zasedá ve *States of Jersey* 8 senátorů. Senátoři jsou voleni v rámci jednoho volebního obvodu, kterým je celý ostrov, a reprezentují všechny voliče ostrova jako celek. *Connétables*, jejichž počet je 12, jsou voleni ve 12ti farnostech, do nichž je ostrov rozdělen, po svém zvolení se stávají nejen členy *States*, ale zároveň i hlavou dané farnosti. Zbylých 29 poslanců je vybíráno v 17ti volebních obvodech (Vote.je 2017).

Ostrovní parlament se setkává každých 14 dní od ledna do července a od září do začátku prosince. Každé zasedání začíná ve francouzštině, což má reflektovat ostrovní francouzskou tradici. Po všech formalitách, mezi které patří například i čtení modliteb, pokračuje zasedání v angličtině, všichni členové parlamentu mají však i nadále možnost hovořit ke svým kolegům ve francouzštině. První dvě hodiny zasedání jsou vždy věnovány rozpravám. Většina zákonů je *States* předkládána ministry, každý člen komory má ale možnost předložit i svůj vlastní návrh (Haye 2013: 118).

V posledních volbách do *States of Jersey* v roce 2014 kandidovala pouze jediná politická strana *Reform Jersey*. Za stranu kandidovalo na poslance *States* osm

kandidátů, zvoleni byli tři z nich (Reform Jersey 2016). Většina volebních kandidátů je tak nezávislých, a před každými volbami publikují své vlastní osobní politické programy. Zvolení členové *States* čas od času zformují neformální skupinu usilující o určitý společný zájem. Obecně ale jednotliví členové *States* jednají a hlasují nezávisle na ostatních (Haye 2013: 117–118).

Výkonná a soudní moc

Do roku 2005 byla vláda ostrova Jersey organizována na základě výborů a všichni členové parlamentu měli možnost pracovat ve více než jednom ze 14ti výborů, které v té době existovaly a pokrývaly všechny oblasti aktivity vlády. Přijetím ministerského systému vlády v roce 2005 došlo poprvé k jasnému oddělení členů *States*, jmenovaných do vlády a řadových zastupitelů (Haye 2013: 120).

Vládou ostrova Jersey je *Council of Ministers*, složený z předsedy vlády a nejméně sedmi ministrů. Volba předsedy vlády následuje obvykle po volbách do parlamentu a všichni volení členové *States of Jersey* jsou oprávněni usilovat o post předsedy. Předsedou vlády je zvolen kandidát, který obdržel většinu všech hlasů. Tři dny po zvolení premiéra se sejde *States of Jersey* znovu a ministerský předseda zde předloží jím navržený seznam ministrů. O ministerský post ale mohou vedle navržených kandidátů usilovat i kandidáti navržení jednotlivými členy *States* jako alternativa, a pokud existuje takový alternativní kandidát, dochází k volbě. Ministři po svém jmenování nemohou být odvoláni premiérem, ale musí být odvoláni *States of Jersey* (States of Jersey 2016: 15–18).

Hlavní funkcí *Council of Ministers* by měla být koordinace jednotlivých politik v rámci ministerstev a stanovení priority jednotlivých legislativních a exekutivních návrhů. V případě, že ministr předkládá svůj návrh parlamentu ke schválení, je návrh předmětem podrobného zkoumání v rámci otevřené debaty (Haye 2013: 120).

Podobně jako na ostrově Guernsey došlo i na Jersey v nedávné době ke změně podoby tamní exekutivy. Do roku 2005 byla ostrovní vláda založena na systému výborů a exekutivních rozhodnutí bylo dosahováno usnesením většiny členů *States of Jersey* (Moore 2008: 72). Reforma způsobu vlády na ostrově Jersey byla podle

původních návrhů potřebná zejména kvůli omezené schopnosti systému účinně koordinovat jednotlivé *policy* a absenci politického lídra. Legislativa, která v roce 2005 rozhodla o změně systému, pak prezentovala změny jako vyjádření práva na sebeurčení a touhu nezávisle působit na mezinárodní scéně. Ke změnám na ostrově ale došlo spíše důsledkem dlouhodobého tlaku ze strany Spojeného království a mezinárodních organizací, které požadovaly efektivnější ostrovní politický systém a jasné vnější zastoupení jak ekonomických, tak politických zájmů ostrova (Moore 2008: 74–75).

Na ostrově Jersey byl tak v roce 2005 zaveden ministerský styl vlády, který je, co se exekutivy týká, výrazně omezen. States of Jersey totiž nadále ovládá klíčové kontrolní mechanismy a premiér spolu s ministry má výrazně omezené pravomoci (Moore 2008: 73). Současné vládní uspořádání fungující od roku 2005 je i nadále součástí širší diskuze, zda je pro zdejší politickou scénu optimální a zda nemá dojít například ke změně počtu členů *States of Jersey*.

V roce 2013 se uskutečnilo referendum o tom, jak má vypadat parlament ostrova. Lidé si v referendu zvolili možnost, která by znamenala snížení počtu volených členů *States of Jersey* a vytvoření nových volebních obvodů pro volbu poslanců (Gov.je 2017b). Legislativa, která referendum vyhlásila, jeho výsledek ale nepřijala a počet zástupců tak v parlamentu zůstává doposud nezměněn. K odmítnutí výsledku referenda parlamentem došlo z toho důvodu, že většina členů *States* považovala návrh za nedokonalý. Návrh by podle nich znamenal zvýhodnění některých volebních obvodů oproti jiným a snížení počtu členů *States* by bylo příliš velké (BBC News 2013). Většina zástupců *States of Jersey* zvolená po volbách v roce 2014 se zasloužila o to, aby výsledky referenda nakonec vešly v platnost alespoň v omezené míře. Na začátku roku 2017 bylo schváleno, že počet volených členů *States* se sníží ze 49ti na 48, volit se tak bude jen 28 poslanců na místo 29ti. Nově bude vytvořeno i 6 volebních obvodů, ve kterých jsou členové parlamentu voleni. Změna by měla podle zástupců parlamentu přinést větší reprezentativnost voličstva než doposud (ITV 2017).

Někteří členové *States of Jersey* předložili v roce 2016 parlamentu návrh o vyhlášení referenda v otázce budoucnosti ministerského systému vlády a jeho možném nahrazení systémem výborů. Dle členů by mělo důsledkem ministerského systému vlády docházet ke kumulování politické moci do rukou ministrů a ministerské rady. Naproti tomu nový systém komisí, přijatý v pozměněné podobě na ostrově Guernsey, umožňuje, aby moc byla rozložena rovnoměrně mezi všechny volené členy *States* (ITV 2016). Návrh na referendum byl ale zamítnut většinou členů parlamentu (ITV 2016a). Jak je vidět, ministerský systém na Jersey není přijímán jako samozřejmost, a tak se i v budoucnu můžeme dočkat debaty, jak by měl tamní systém vlády vypadat, a je také možné, že se ostrov v budoucnu vrátí i k systému výborů. Ten je některými lidmi upřednostňován proto, že by v něm podle nich měla být politická moc rovnoměrně rozdělena mezi všechny volené členy parlamentu a nemělo by tak docházet ke kumulaci moci v rukou úzkého ministerského kabinetu.

Dvěma nejvyššími soudy na ostrově Jersey jsou *Royal Court* a *Court of Appeal*. V čele *Royal Court* stojí *Bailiff*, spolu s ním jsou členy soudu jeho zástupce *Deputy Bailiff* a *Jurats*. *Bailiff* může navíc jmenovat na částečný úvazek soudce, zvané *Commisioners*, aby předsedali *Royal Court* u dlouhodobých soudních sporů nebo u sporů, kterým nemůže předsedat *Bailiff* ani jeho zástupce (Gov.je 2017a). *Royal Court* řeší převážně občanské spory týkající se pozůstalostí a závažné trestné činy. *Court of Appeal*, nejvyšší odvolací soud ostrova Jersey, se zabývá občanskými spory a kriminálními případy, které se k němu odvolaly od *Royal Court* (Davidson 2014: 18–19).

3.4. Funkce viceguvernéra v rámci korunních závislých území

Nejvyšším představitelem Spojeného království v rámci korunních dependencí je *Lieutenant Governor* neboli viceguvernér. Viceguvernér je jmenován na doporučení ministerstva spravedlnosti britským monarchou, kterého na ostrovech zastupuje. Viceguvernéri jsou jmenováni na období 5 let a jejich funkce je především ceremoniální. Viceguvernérův úřad funguje jako oficiální komunikační kanál mezi ostrovními vládami a Spojeným královstvím. Povinností viceguvernéra, jako zástupce Koruny, je hostit zahraniční delegace na ostrovech, udělovat ostrovní vyznamenání

a účastnit se nejrůznějších charitativních akcí. Viceguvernér se může účastnit i zasedání ostrovních parlamentů, v jejichž rámci nemá žádné pravomoci a jeho role zde je pouze formální. Jedinou výjimkou je právo viceguvernéra na ostrově Man udělit královský souhlas části přijímané legislativy (Royal Court of Guernsey 2017; Office of the Lieutenant Governor 2017; Gov.im 2017).

4. Postavení korunních dependencí v rámci Spojeného království

Vztahy mezi korunními dependencemi a Spojeným královstvím jsou výsledkem dlouhodobého procesu a postupně přijímané praxe, jak ze strany závislých území, tak Spojeného království. Jejich vztah se neustále vyvíjí, není ukotvený v žádné ústavě nebo vzájemné smlouvě, což ale neznamená, že by vzájemné postavení nebylo monitorováno vládou Jejího Veličenstva. Pravidelně, po určitém časovém období, britská vláda vydává dokumenty o momentálním vztahu mezi korunními dependencemi a Velkou Británií¹² (Ministry of Justice 2010: 5).

Britská koruna má vůči korunním závislým územím několik závazků, kterým musí dostát (House of Commons 2013: 5):

- Britská koruna je na ostrovech zodpovědná za „*Good Government*“.

Good Government by byla ohrožena v případě, že by docházelo k zásadnímu selhání udržení veřejného pořádku, výrazné korupci ve vládě nebo soudnictví a jakýmkoliv jiným mimořádným okolnostem, které by negativně ovlivnily fungování korunních závislých území. Pokud by k takovému ohrožení došlo, vláda Spojeného království má právo zasáhnout do vnitřních záležitostí jednotlivých dependencí (House of Commons 2013: 30).

- Ratifikace legislativy korunních závislých území.

Primární legislativa přijatá ostrovními parlamenty je následně předána Spojenému království k přezkoumání, předtím než je jí udělen královský souhlas *royal assent*¹³.

---

¹² Poslední report je z roku 2013 - Crown Dependencies: developments since 2010, Tenth Report of Session 2013–14.

Britský monarcha uděluje královský souhlas na doporučení královské rady (House of Commons 2010: 20).

- Spojené království je zodpovědné za reprezentaci korunních závislých území na mezinárodní scéně.

Korunní dependence nejsou suverénními státy, a proto je za mezinárodní reprezentaci dependencí odpovědná vláda Jeho Veličenstva. Spojené království ale nejedná na mezinárodní úrovni jménem korunních dependencí bez předchozí konzultace s jejich zástupci, protože uznává, že zájmy Británie a jednotlivých ostrovů se mohou lišit (House of Commons 2010: 27–29).

- Britská koruna zaručuje, že ostrovy dodržují své mezinárodní závazky a smlouvy.

- Spojené království odpovídá za případnou obranu ostrovů.

Správa vztahů mezi vládou Spojeného království zastupující Korunu a závislými územími je v kompetenci ministerstva spravedlnosti, přesněji odboru pro korunní dependence. Mezi hlavní povinnosti odboru patří (Parliament.uk 2010):

- Nese politickou odpovědnost za vztahy mezi Spojeným královstvím a korunními dependencemi.

- Poskytuje hlavní komunikační kanál mezi korunními dependencemi a Spojeným královstvím.

- Zajišťuje, že britská legislativa při přijímání zákonů dle potřeby zohledňuje zájmy korunních závislých území.

- Zpracovává legislativu korunních dependencí předkládanou k udělení královského souhlasu.

- Doporučuje kandidáty na ostrovní posty dosazované Korunou.

---

¹³ Normanským ostrovům uděluje královský souhlas britský monarcha. Na ostrově Man je udělení královského souhlasu v mnoha případech delegováno na viceguvernéra. Ministerstvo spravedlnosti ale nadále musí přezkoumávat příslušnou legislativu, dříve než viceguvernér může udělit královský souhlas (House of Commons 2010: 20).

Britská korunní závislá území nemají své zástupce v britském parlamentu. Britské zákony se tak na ně automaticky nevztahují, pokud to v daném zákoně není jasně uvedeno. Zároveň bez souhlasu závislých území nesmí britský parlament přijímat legislativu zasahující do jejich domácích záležitostí, včetně daní (House of Commons 2010: 24–25). Zákony, přímo vztahující se k závislým územím, přijaté bez konzultace s jednotlivými dependencemi, jsou vzácné. Dnes je spíše upřednostňována praxe, kdy primární legislativa, přijatá britským parlamentem, je se souhlasem korunních dependencí na ně rozšířena, a to na základě klauzule obsažené v daném zákoně (Ministry of Justice 2014: 19).

Vztahy mezi ostrovy a britskou vládou Spojeného království nejsou bez problémů. Problémy nastávají především při komunikaci a zpracování ostrovní legislativy ministerstvem spravedlnosti, kdy dochází k prodlevám při schvalování zákonů, které po ratifikaci Britskou korunou vcházejí v platnost. Obdržení královského souhlasu trvá obvykle 16 až 20 týdnů. Dojde-li ke zpoždění, ostrovy často nejsou srozuměny s tím, z jakých důvodů ke zdržení došlo. Prodleva v přijímání legislativy pak může mít dopad na obyvatele ostrovů, kteří nejsou schopni vyřešit určitý problém, dokud není příslušný zákon schválen. Ke zdržení při zpracování ostrovní legislativy může docházet z několika důvodů, nejčastěji je ale uváděno, že britské ministerstvo spravedlnosti je plně zaneprázdněno britskou legislativou, která je z hlediska zdrojů upřednostňována před legislativou ostrovní (House of Commons 2010: 21–22).

5. Korunní dependence a mezinárodní vztahy

Jak již bylo zmíněno, vláda Spojeného království je zodpovědná za obranu a mezinárodní vztahy, za což platí britské vládě každoroční příspěvky. Nicméně za jistých okolností mohou být korunní dependence oprávněny reprezentovat své vlastní zájmy na základě pověřovacího dopisu od vlády Spojeného království (House of Commons 2010: 39). Jedná se například o případ, kdy korunní dependence musí plnit své závazky vůči OECD, která požaduje výměnu informací o daních, což korunní dependence nutí vyjednávat dohody o výměně daňových informací s čím dál větším

počtem států. Jelikož mají korunní dependence své vlastní daňové zákony, do kterých jim britská vláda nemůže zasahovat, tak by ani nebylo vhodné, aby byly smlouvy podepisovány britskou vládou, a proto jsou korunní dependence zmocněny vyjednávat bez britského zastoupení (Ministry of Justice 2006: 5).

V roce 2007, v případě Guernsey v roce 2008, všechny korunní dependence podepsaly dokument zabývající se dalším rozvojem mezinárodní identity korunních závislých území na mezinárodní scéně a ostrovy se v něm shodly s Velkou Británií na následujících bodech (Gov.im 2007; Gov.gg 2008; Gov.je 2007):

- Spojené království nejedná v mezinárodních vztazích jménem korunních dependencí bez předchozí konzultace s jejich zástupci.

- Velká Británie uznává, že zájmy korunních dependencí se mohou lišit od zájmů Spojeného království, pokud se tak stane, Velká Británie bude usilovat o to, aby reprezentovala i rozdílné zájmy korunních závislých území.

- Mezinárodní identita korunních závislých území se liší od identity Spojeného království.

- Další vývoj nezávislé mezinárodní identity korunních dependencí je plně podporován Spojeným královstvím.

- Korunní dependence a Velká Británie se zavazují k dialogu v případě neshod v rámci utváření mezinárodní identity závislých území.

- Mezinárodní identita závislých území je vytvářena fakticky skrze dodržování mezinárodních standardů a závazků, které jsou důležitou složkou jejich mezinárodní identity.

- Spojené království při svých aktivitách na mezinárodním poli musí brát v úvahu mezinárodní závazky korunních závislých území.

Mezinárodní identita nezávislá na Spojeném království začala být pro ostrovy důležitá především ve chvíli, kdy se z nich stala důležitá mezinárodní finanční centra (House of Commons 2010: 39).

Britská závislá území nejsou členem Evropské unie, ale mají s EU zvláštní vztah stanovený v protokolu 3, smlouvy o vstupu Spojeného království do Evropského

společenství. Podle protokolu 3 jsou ostrovy součástí celního prostoru společenství, to znamená, že mají společný celní sazebník na obchodování s nečlenskými státy EU jako ostatní členové společenství. Obvykle pro ně neplatí ostatní legislativní opatření EU. Není zde nutný volný pohyb osob, služeb a kapitálu jako v ostatních částech EU, a korunní dependence nemají nárok na čerpání peněz ze strukturálních fondů EU nebo jiná podpůrná opatření (Ministry of Justice 2006: 5–6).

Občané Velké Británie se v roce 2016 rozhodli pro vystoupení z Evropské unie a to má samozřejmě přímý dopad i na korunní závislá území, jejichž občané se referenda neúčastnili. Jak již bylo zmíněno, korunní závislá území měla s EU jen omezené vztahy zanesené v přístupové smlouvě Spojeného království. Z toho důvodu Brexit ukončuje i dosavadní vztahy mezi korunními dependencemi a Evropskou unií (Parliament.uk 2017). Krátce po zveřejnění výsledků referenda kontaktovali zástupci britské vlády jednotlivé dependence a dali jim jasně najevo, že při jednání o Brexitu budou brány v potaz i jejich zájmy. Opomenutí korunních závislých území při vyjednávání bylo i hlavní obavou zástupců korunních dependencí, jejichž nový vztah s EU bude vyjednan v rámci nových vztahů EU a Spojeného království (House of Commons 2017: 2–3).

Členy Commonwealthu mohou být pouze suverénní státy, korunní dependence se tak nemohou stát jeho plnohodnotnými členy. K Britskému společenství národů jsou přidruženy skrze jejich vztah ke Spojenému království. Korunní závislá území mají například své členy ve sportovní federaci Commonwealthu a vysílají své sportovní týmy na hry Britského společenství. Zástupci ostrovů jsou zváni i na jednotlivá setkání ministrů v rámci Commonwealthu jako součást delegace Spojeného království (House of Commons 2012: Ev 95).

6. Korunní dependence jako offshore finanční centra

6.1. Definice offshore finančních center

Korunní závislá území jsou v dnešní době považována za úspěšná finanční centra. Jak ale definovat Offshore finanční centra? Financial Stability Forum je

definovalo jako jurisdikce s několika specifickými znaky (Financial Stability Forum 2000: 9):

- Malé nebo žádné daně na obchodní činnost nebo výnosy z investic.
- Žádná srážková daň.
- Slabé a flexibilní licenční režimy.
- Slabé a flexibilní kontrolní režimy.
- Možnost flexibilního využívání fondů.
- Není potřeba, aby finanční instituce nebo korporace byly fyzicky zastoupeny v příslušné lokalitě.
- Vysoká ochrana důvěrných dat klientů, stanovená zákonem.

Offshore finanční centra jsou založena především na tom, že umožňují bohatým klientům provádět důvěrné finanční operace bez toho, aby zde museli platit výraznější daně, na rozdíl od jiných států.

6.2. Ostrov Man

Ostrov Man se za poslední tři desetiletí stal úspěšným celosvětovým finančním centrem, které posledních 32 let zaznamenává nepřetržitý ekonomický růst. Ostrovní ekonomika, dříve založená na turismu, rybolovu a zemědělství, s nezaměstnaností okolo 10 % a polovinou HDP na osobu oproti Velké Británii, se postupně transformovala na dobře diverzifikovanou a vyváženou ekonomiku. Dnešní příjmy ostrova jsou generovány z celé řady sektorů od finančních služeb až k výrobě high-tech technologií a online businessu (Ernst and Young 2012: 5).

Hlavním hnacím motorem ekonomického růstu od 80. let 20. století byla strategie ostrovních vlád podpořit diverzifikaci ekonomiky, a částečně opustit v té době klesající sektory, jako byl rybolov, zemědělství a turismus. Naopak byla přijata legislativní opatření, která měla za cíl přilákat na ostrov investory z nejrůznějších oblastí (Ernst and Young 2012: 5). Jedním z posledních opatření pro podporu dalších investic na ostrově Man bylo zavedení nulové sazby daně z příjmu pro šest sektorů ostrovní ekonomiky, a to zpracovatelský průmysl, internetový herní průmysl, filmový průmysl, turistické ubytování, rybolov a zemědělství (Wolters Kluwer 2017).

Dnes tvoří hlavní podíl příjmů ostrova s přibližně 35 % finanční sektor, který má silnou mezinárodní reputaci, a je oceňován za jeho propracovanost, transparentnost a ochranu proti praní špinavých peněz¹⁴. Podíl zisků z finančních služeb ale postupně začíná klesat ve prospěch sektorů, jako je výroba high-tech technologií nebo online hrací průmysl, což jen podtrhuje snahu ostrovních vlád o výraznou ekonomickou diverzifikaci (Ernst and Young 2012: 5–6).

6.3. Guernsey

Ostrov Guernsey je celosvětově považován za jedno z hlavních offshore finančních center, zisky z finančních služeb na Guernsey tvoří více než polovinu všech příjmů ostrova. Kromě finančního sektoru je ostrovní ekonomika založena na výrobním průmyslu, turismu, rybolovu a zemědělství. Význam těchto odvětví je na rozdíl od rozvoje finančního sektoru v druhé půli 20. století na ústupu, což je zřejmé i z počtu zaměstnaných v jednotlivých oblastech, kde finanční sektor v roce 2016 zaměstnával téměř 20 % obyvatelstva ostrova (Wolters Kluwer 2017a, States of Guernsey 2016: 12).

I přesto, že jsou ostrovní vlády neustálými podporovateli vývoje ostrova jako offshore finančního centra, ekonomický úspěch vyvíjí značný tlak na tamní administrativu. Administrativní aparát je nucen přistupovat k vysoce selektivní imigrační politice jak pro jednotlivce, tak celé podniky. Z toho důvodu ostrovní vlády nenabízejí žádné finanční pobídky nebo granty příchozím investorům (Wolters Kluwer 2017a).

6.4. Jersey

Ostrov Jersey je třináctou největší ekonomikou Spojeného království, na čemž má jako v případě ostrovů Man a Guernsey největší podíl finanční sektor (French – Lai – Leyshon 2010: 71). Ten tvořil v roce 2015 více než 41 % hrubého domácího produktu ostrova. Druhým největším ekonomickým sektorem je turismus, který tvoří přibližně 16% HDP, naopak jedním z nejmenších sektorů na Jersey je zemědělství s podílem 1,1 % (States of Jersey 2016a: 2–3).

¹⁴ Ostrov Man obdržel v roce 2015 prestižní ocenění *Professional Adviser International Fund and Product Award* za nejlepší mezinárodní finanční centrum (Cavendish Trust 2015).

Komise pro finanční služby ostrova Jersey předpokládá, že více než 30 % z 500 největších evropských firem a více než 10 % ze 700 největších asijských společností využívá služeb finančních zařízení na ostrově. V rámci Jersey je registrováno téměř 100 000 společností a ještě větší počet je z ostrova administrativně spravován (Wolters Kluwer 2017b).

Jersey je nejlépe hodnoceným offshore finančním centrem z korunních dependencí v žebříčku *Global Financial Centers Index 20*. V roce 2016 se světově umístilo na 42. místě (Z/Yen Group 2016: 4). V porovnání s lety 2009 a 2010, kdy Jersey bylo hodnoceno jako vůbec nejlepší offshore finanční centrum a nacházelo se mezi celkově 20ti nejlepšími finančními centry světa, je to ale znatelný propad (Wolters Kluwer 2017b).

7. Komparace korunních závislých území

Historický vývoj ostrova Man a Normanských ostrovů má jeden společný jmenovatel, Vikingy, kteří ovlivnili budoucí směřování ostrovů, bez ohledu na to, že Normanské ostrovy i ostrov Man jsou od sebe výrazně geograficky vzdáleny. Na ostrově Man je nejvýznamnějším pozůstatkem vikingské nadvlády Tynwald, který má být celosvětově nejdéle fungujícím parlamentem a jehož členové se již od jeho počátků nazývají *Keys*. Dalším pozůstatkem z vikingského období je pojmenování dvou zástupců manského soudního dvora *deemsters*. *Deemsters* dříve sloužili jako nositelé práva, předávaného mezi *deemsters* z generace na generaci a recitovaného při jednotlivých soudních shromážděních. Dnes patří *deemsters* mezi soudce nejvyššího soudu. Normanské ostrovy nebyly ovlivněny Vikingy z hlediska zákonodárné nebo soudní moci, ale význam Vikingů spočíval pro Normanské ostrovy v tom, že jejich potomci připojili Jersey a Guernsey pod anglickou správu. Tam se dostaly poté, co Vilém Dobyvatel, který patřil mezi potomky jednoho z vikingských náčelníků, získal Anglickou korunu a připojil Normandii i Normanské ostrovy k Anglii. Ostrov Man byl k Anglii naopak připojen poté, co Anglie ve 14. století získala postupnou převahu nad Skotským královstvím.

Významný rozdíl mezi Normanskými ostrovy a ostrovem Man je i v jejich historické správě a v tom, jak se staly majetkem Anglické koruny. Ostrov Man, poté co spadl pod anglickou správu, byl věnován jako léno jedné z anglických aristokratických rodin, která ho měla s několika přestávkami ve své správě až do 18. století, kdy ho odkoupila zpět Britská koruna. Ostrov Man byl tedy zpočátku součástí anglického území jako majetek jedné z vysoce postavených rodin věrných králi. Normanské ostrovy byly spravovány od jejich prvopočátků zástupci Koruny, kteří byli anglickým monarchou do své funkce jmenováni. Normanské ostrovy tak byly již od svého připojení k Anglii v držení Koruny, kde zůstávají dodnes.

Společným jmenovatelem všech korunních dependencí je, že jak v případě ostrova Man, tak Normanských ostrovů se jejich pozdější zákonodárná tělesa vyvinula z orgánů, které prvotně fungovaly jako součást ostrovních soudů. Tynwald na ostrově Man měl sice omezené zákonodárné pravomoci, ale prvotně sloužil k urovnávání sporů, vznášení stížností a recitování ostrovních zákonů. Omezená legislativní pravomoc byla na Normanských ostrovech zpočátku v pravomoci tamních soudů, složených z *Jurats* a *Bailiffs*, kteří začali konzultovat svá legislativní rozhodnutí se zástupci církve, ostrovních farností a lidu. Na ostrově Guernsey i Jersey se tato poradní tělesa postupně změnila na ostrovní parlamenty *States*.

Hlavním důvodem pro odkoupení ostrova Man bylo pašeráctví, které pro anglickou pokladnu v 18. století znamenalo ztrátu zisků z cel a poplatků. Pašeráctví se nevyhnulo ani Normanským ostrovům, přes které bylo pašováno především zboží z Francie. Rozdíl byl v tom, jak se anglická vláda s pašeráctvím vypořádala. Normanské ostrovy měly dlouhodobě umožněný volný dovoz zboží do Anglie, což znamenalo, že zde pašeráctví nebylo v takovém měřítku a pro vyřešení otázky pašeráctví nakonec stačilo zvýšit tamní celní dohled a upravit legislativu. Na ostrově Man se snažila anglická vláda vyřešit problém pašeráctví zprvu tím způsobem, že umožnila volný dovoz zboží vyrobeného na ostrově a zákaz dovozu jakéhokoliv jiného zboží, které nepocházelo z ostrova. Poté, co se tato praxe neosvědčila, byla práva na ostrovní přístavy a cla odkoupena Britskou korunou, která získala dohled nad ostrovním obchodem a mohla efektivně zakročit proti pašeráctví. V případě ostrova

Man zásah ostrovní vlády postupně znamenal převedení celého ostrova pod Anglickou korunu.

V roce 1801 byly ostrovy Jersey, Guernsey a Man klasifikovány jako korunní závislá území a zodpovědnost za jejich směřování dostalo pod kompetenci britské ministerstvo vnitra. Jednotlivé ostrovy sice získaly jednotný status, ale to neznamenal, že mezi nimi a jejich vztahem ke Spojenému království nadále nepanovaly rozdíly. Nejviditelnějším rozdílem mezi dependencemi bylo financování ostrova Man, kde veškeré vybrané daně a cla prvotně putovaly do pokladny britského ministerstva financí, které mělo na starosti jejich přerozdělení. Zpět na ostrovy se tak často vrátila jen část z toho, co zde bylo vybráno. Naopak Normanské ostrovy své příjmy nemusely posílat ministerstvu financí, veškeré vybrané finance tak zůstávaly v rámci správy ostrovů (Moore 2005: 113–114).

Prvotní iniciativa proto, aby se z dolní komory Tynwaldu stal přímo volený orgán, nepřišla v 19. století od zástupců ostrova, ale od anglické vlády, která tím podmínila změnu financování ostrova. Impuls pro konstituční reformu, která zaváděla první volené zástupce v parlamentech Normanských ostrovů, přišel, jako na ostrově Man, ze Spojeného království, avšak s tím rozdílem, že po rozšíření volebního práva v Anglii se zástupci ostrovů sami rozhodli, že umožní volbu části členů *States*. I přes konstituční reformy v 19. století, zůstávala hlavní politická moc na všech ostrovech v rukou nevolených zástupců. K moderním demokratickým reformám nakonec došlo u korunních dependencí, stejně jako ve většině Evropy, ve 20. století, kdy se z nevolených komor staly komory volené.

Geografický rozdíl v poloze ostrovů se projevil s 2. světovou válkou. Ostrov Man nebyl z německé strany prakticky ohrožen, byl spíše využíván jako velký zajatecký tábor. Normanské ostrovy byly po vyhlášení války nacistickému Německu naopak bez obrany, protože britská armáda je na rozdíl od té německé nepovažovala za důležité. Němci ostrovy ihned na začátku války obsadili, vybudovali zde pevné opevnění a považovali je z vojenského hlediska za strategicky významné.

Vývoj po druhé světové válce byl na korunních dependencích ve znamení významných reforem. Na ostrově Man se jednalo o reformy ekonomické, kdy tamní

vláda dostala pod svou správou ostrovní finance. Ekonomika ostrova Man, do té doby závislá na příjmech z turismu, rybolovu a zemědělství, začala být postupem času čím dál tím méně efektivní. Tynwald, který konečně mohl ovlivňovat finanční situaci ostrova, musel přijít s reformami. Vláda ostrova významně změnila svůj daňový systém, což umožnilo, že se z ostrova Man během několika let stalo úspěšné finanční centrum. Reformy na Normanských ostrovech byly, stejně jako na ostrově Man, ekonomické, ale zároveň bylo nutné zbavit se demokratického deficitu a reformovat ostrovní parlamenty, ve kterých do té doby převládali nevolení zástupci. Krátce po válce byli nevolení zástupci *States* z většiny nahrazeni zástupci volenými a ostrovní parlamenty dostaly moderní podobu. Ekonomické reformy Normanských ostrovů byly podobné těm na ostrově Man. Dříve hlavní ekonomické sektory - turismus, zemědělství a rybolov, nahradil po změně daňových zákonů finanční sektor, který se stal páteří ostrovních ekonomik.

Zákonodárna tělesa korunních závislých území se od sebe odlišují v první řadě počtem komor. Ostrov Man má dvoukomorový parlament, kde dolní komora je přímo volena a horní komora je volena nepřímo nebo dosazována *ex-offo*. Ostrovy Jersey a Guernsey mají jednokomorové parlamenty, kde zasedají volení i nevolení zástupci. Přímo volená *House of Keys* na ostrově Man má převahu nad *Legislative Council*, která nemá právo prosadit nebo pozměnit přijímanou legislativu proti vůli dolní komory. Na Normanských ostrovech mají převahu volení zástupci *States* nad těmi nevolenými. Nevolení zástupci jsou v tamních parlamentech zastoupeni jen v malém počtu a většina z nich nemá právo hlasovat o přijímané legislativě. Nevolení zástupci *States* se, co do funkce, podobají některým zástupcům *Legislative Council* dosazovaných *ex-offo*. Pro všechny korunní dependence jsou nevolenými zástupci hlavní církevní představitel daného ostrova a *Attorney General (HM Procurer)*. Na Normanských ostrovech patří mezi nevolené zástupce ještě *Bailiff*, jeho zástupce a *Solicitor General (HM Comptroller)*.

Volba členů zastupitelských těles korunních dependencí se na všech ostrovech liší z hlediska velikosti volebních obvodů, ve kterých jsou představitelé komor vybíráni, a počtem volených zástupců. Na ostrově Man je všech 24 členů *Keys* voleno

na dobu 5 let ve 12ti volebních obvodech. Volba 38 zastupitelů *States of Deliberation* na ostrově Guernsey se odehrává obvykle každé 4 roky v sedmi volebních obvodech, dva zástupci jsou voleni z ostrova Alderney. Volby do *States of Jersey* se od těchto případů liší tím, že se zde neodehrává jen jedna volba všech 49 členů, ale nalezneme zde tři druhy volených zástupců - senátory, poslance a *connétables*. Volič v rámci ostrova Jersey tak není fakticky reprezentován v parlamentu jen jedním zvoleným zástupcem, nýbrž třemi, kteří jsou voleni na 4 roky.

Společným znakem politických systémů korunních dependencí je i to, že zde nehrají velkou roli politické strany a většina představitelů ostrovních parlamentů jsou nezávislí poslanci. Na ostrově Man je v House of Keys zastoupena pouze jedna politická strana se třemi reprezentanty, stejně je tomu i v rámci parlamentu ostrova Jersey. Na ostrově Guernsey politické strany vůbec neexistují, a všichni zvolení zástupci Keys jsou nezávislými kandidáty.

Vláda ostrova Man v čele s premiérem je vybírána ze zástupců *House of Keys* krátce po všeobecných volbách na ostrově. Obdobný systém funguje i v případě ostrova Jersey, s tím rozdílem, že do ostrovní vlády nejsou vybíráni jen kandidáti navržení předsedou vlády, ale na jejich místo mohou být zvoleni i kandidáti navržení jednotlivými členy *States of Jersey*. Ostrov Guernsey, nemá na rozdíl od dependencí Jersey a Man, ministerský způsob vlády. Ostrov je spravován parlamentem, který vybírá jednotlivé výbory zastávající povinnosti vlády. Ve výborech sedí zvolení členové *States of Deliberation* a poradci.

V rámci korunních území probíhají dlouhodobé debaty o tom, jak mají vypadat tamní politická zřízení. Na Normanských ostrovech je diskutován způsob exekutivy, který doznal na obou ostrovech změn teprve nedávno. V případě ostrova Guernsey bylo přistoupeno ke změnám výrazně menším, než tomu bylo na ostrově Jersey. Tamní parlament se namísto přijetí ministerského systému vlády rozhodl poupravit dosavadní systém komisí a vytvořit dohlížecí komisi v čele s předsedou, který plní podobnou funkci jako premiér v ministerských systémech. Na ostrově Jersey naopak zavedli ministerský systém vlády, který je ale čas od času podrobován kritice a nadále není jasné, zda se tamní političtí zástupci nevrátí k systému výborů v pozměněné formě.

Ostrov Man se od obou případů liší tím, že zde není zpochybňován způsob vlády, ale tamní političtí zástupci řeší strukturu parlamentu jako takového a především to, jak se popasovat s nevolenou horní komorou, zda ji nadále volit nepřímou, či nastolit přímou volbu jejích členů.

Všechny korunní dependence mají podobný soudní systém, nejvyšším odvolacím soudem pro všechny ostrovy je *Juridical Comittee of The Privy Council* se sídlem v Londýně. V čele hlavního soudu ostrova Man sedí dva *deemsters* a nejvyšší odvolací soudce, všichni jsou dosazováni Britskou korunou. Na ostrovech Jersey a Guernsey stojí v čele nejvyššího soudu *Bailiff* vybíraný anglickým panovníkem, *Bailiff* je u soudu doplňován *Jurats*. *Jurats* jsou soudci volení nepřímou v rámci každého z ostrovů.

Vztahy mezi korunními dependencemi a Spojeným královstvím se mezi sebou významněji neliší. V čele každého z ostrovů stojí zástupce Spojeného království, jmenovaný Britskou korunou *Lieutenant Govenner*. Viceguvernér má dnes na každém z ostrovů především ceremoniální funkci a slouží i jako hlavní komunikační kanál mezi jednotlivými dependencemi a Spojeným královstvím. Jedinou výjimkou je pravomoc viceguvernéra ostrova Man podepisovat některá ostrovní legislativní rozhodnutí místo britského monarchy. Všechny dependence spadají do kompetencí britského ministerstva spravedlnosti, které za styk s nimi nese odpovědnost.

Korunní závislá území jsou na mezinárodním poli ve většině případů zastupována Velkou Británií, proto se od sebe jejich mezinárodní pozice výrazně neliší. Výjimkou může být případ, kdy se korunní dependence mohou účastnit mezinárodních jednání jako nezávislé entity a jejich požadavky se mohou vzájemně lišit. Jedná se například o výměnu daňových informací v rámci OBSE, kdy jsou korunní závislá území oprávněna jednat sama za sebe.

Ekonomika všech korunních závislých území je dnes závislá zejména na finančním sektoru, který tvoří hlavní zdroj jejich příjmů. Ostrov Man se ale v posledních letech snaží svoji ekonomiku více diverzifikovat a přilákat nové investory i z oblastí mimo finanční sektor. Ostatní dependence zatím podobné aktivity nevyvíjejí, a proto podíl finančního sektoru na ostrovní ekonomice neklesá, tak jako je tomu v případě ostrova

Man, který se viditelně snaží o to, aby nebyl vnímán jen jako offshore finanční centrum.

8. Závěr

Cílem práce bylo nalézt možné rozdíly v postavení korunních dependencí vůči Spojenému království. Z mé práce jasně vyplynulo, že postavení jednotlivých dependencí směrem ke Spojenému království se vzájemně neliší a jejich vztah ke Spojenému království je pevně daný. Zároveň jsou britská korunní závislá území svým způsobem velice specifickými entitami, které mají jedinečná politická zřízení a požívají velkou míru nejen politické, ale i kulturní svobody. Rozdílný historický vývoj ostrova Man a Normanských ostrovů je dán v první řadě jejich rozdílnou geografickou polohou, která se podepsala i na utváření tamních kultur. Normanské ostrovy jsou unikátní směsicí francouzské a anglické kultury, která je nejlépe vyjádřena při zasedání tamních zákonodárných sborů, v rámci kterých je možno hovořit vedle angličtiny i francouzsky a někteří političtí zástupci mají již od jejich vzniku francouzský název. Kultura ostrova Man je možná ještě unikátnější směsicí, dodnes v ní přetrvaly například některé vikingské názvy.

Politická zřízení ostrovů sice dodnes nejsou plně nezávislá na vůli Britské koruny, protože její souhlas je stále posledním krokem při přijímání ostrovní legislativy, přesto je však můžeme považovat za moderní demokratické orgány. Ostrov Man, Guernsey i Jersey mají rozdílný způsob vlády i přijímání legislativy, který se vyvíjel postupně a jak můžeme vidět na nedávných změnách, například na ostrově Jersey, její podoba závisí více na vůli tamních zastupitelů a obyvatel než na vůli Britské koruny. Bez podpory obyvatel dnes zastupitelské orgány v demokratických státech mohou jen těžko prosazovat důležité změny.

Spojené království jako správce korunních dependencí během 19. a 20. století ustoupilo do pozadí a plní dnes spíše jakousi otcovskou roli, kdy dohlíží na ostrovní vlády, mezinárodní vztahy ostrovů a obranu. Podobně je tomu i v případě zástupců Britské koruny působících na ostrovech, kde nejvýznamnější z těchto pozic -

viceguvernér má dnes především ceremoniální funkce. Westminster sice může rozšiřovat svoji legislativu na všechny ostrovy, ale využívá toho jen sporadicky, děje se tak spíše v případě, kdy ostrovy o tuto možnost samy požádají.

Ostrovy Jersey, Guernsey a Man byly dříve ve Velké Británii známy hlavně jako oblíbené destinace pro britské turisty. Postupně se díky letecké dopravě začaly snižovat vzdálenosti a britští turisté tak mohli začít navštěvovat i exotičtější části světa. Představitelé korunních dependencí tak byli nuceni hledat nový zdroj příjmů, který našli v možnosti změny daňové politiky. Nové daňové zákony byly přijaty postupně v rámci všech dependencí a umožnily, aby se z ostrovů stala významná finanční centra.

Britská závislá území jsou dnes už v podstatě samostatnými entitami, které se od sebe liší v první řadě poměry ve vnitřních záležitostech. Vnější zastoupení v režii Spojeného království považuje korunní závislá území spíše za celek, i když je zvykem, že si vyžádá souhlas každé z dependencí, než uzavře mezinárodní smlouvu dotýkající se i závislých území. Britská vláda zároveň respektuje i nezávislou mezinárodní identitu všech ostrovů. Současný vztah mezi dependencemi a Spojeným královstvím je zároveň pojistkou pro zahraniční investory na Jersey, ostrově Man i Guernsey. Zaručuje, že pokud by došlo k jakýmkoliv problémům, ať už vnějším nebo vnitřním, Velká Británie je bude řešit.

9. Zdroje

Balleine, G. R. (1970). *The Bailiwick of Jersey* (London: Hodder and Stoughton).

BBC News (2013). *Jersey politicians reject referendum reform move* (<http://www.bbc.com/news/world-europe-jersey-23333297>, 28. 3. 2017).

BBC News (2016). *New version of Guernsey's government comes into force* (<http://www.bbc.com/news/world-europe-guernsey-35883527>, 25. 3. 2017).

Belchem, J. (2000). *A New History of the Isle of Man Volume V: The Modern Period 1830–1999* (Liverpool: Liverpool University Press).

Davidson, M. (2014). *Court Structures of the Common Law World* (http://cdn2.hubspot.net/hub/329594/file-1237828056-pdf/Court_Structures_of_The_Common_Law_World/Court_Structures_of_the_Common_Law_World_eBook.pdf?submissionGuid=5bb28435-f4c1-427a-9976-215c59a5209f, 3. 3. 2017), s. 1–59.

Ernst & Young (2012). *Isle of Man Economic Research Report* ([http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Isle_of_Man_Economic_Research_Report_May_2012/\\$FILE/EY_Isle_of_Man_Economic_Research_Report_May_2012.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Isle_of_Man_Economic_Research_Report_May_2012/$FILE/EY_Isle_of_Man_Economic_Research_Report_May_2012.pdf), 10. 3. 2017), s. 1–31.

Financial Stability Forum (2000). *Report of the working group on Offshore centres* (http://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_0004b.pdf?page_moved=1, 10. 3. 2017), s. 1–68.

French, S. – Lai, K. – Leyshon, A. (2010). Banking on financial services. In: Coe, N. M. – Jones, A. eds., *The Economic Geography of the UK* (London: SAGE Publications Ltd.), s. 61–78.

Gov.gg (2008). *Framework for developing the international identity of Guernsey* (<https://www.gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=2174&p=0>, 9. 3. 2017).

Gov.gg (2016). *Constitution of the States of Deliberation and Comittee Responsibilities* (<https://gov.gg/article/153106>).

Gov.gg (2017). *Red Book* (<https://www.gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=104054&p=0>, 2. 3. 2017), s. 1–225.

Gov.im (2007). *Framework for developing the international identity of the Isle of Man* (<https://www.gov.im/media/622895/iominternationalidentityframework.pdf>, 9. 3. 2017).

Gov.im (2017). *Office of Lieutenant Governor* (<https://www.gov.im/about-the-government/departments/cabinet-office/external-relations/crown-services/office-of-lieutenant-governor/>, 6. 3. 2017).

Gov.je (2007). *Framework for developing the international identity of Jersey* (<https://www.gov.je/SiteCollectionDocuments/Government%20and%20administration/R%20InternationalIdentityFramework%2020070502.pdf>, 9. 3. 2017).

Gov.je (2017). *Jersey's History* (<https://www.gov.je/Leisure/Jersey/Pages/History.aspx>, 28. 2. 2017).

Gov.je (2017a). *Members of the Royal Court* (<https://www.gov.je/government/nonexeclegal/bailiffschambers/pages/membersroyalcourt.aspx>, 3. 3. 2017).

Gov.je (2017b). *Referendum on the States Assembly composition* (<https://www.gov.je/Government/HowGovernmentWorks/ElectoralCommission/Pages/HaveSayComposition.aspx#anchor-1>, 28. 3. 2017).

Grimson, J. (2009). *The Isle of Man: Portrait of a nation* (London: Robert Hale Limited).

Guernsey Press (2008). *Back to square one* (<http://guernseypress.com/news/2008/04/26/back-to-square-one/>, 26. 3. 2017).

Harwood, P. (2000). *Review of the Machinery of Government in Guernsey, "The Harwood Report"* (<https://gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=79138&p=0>, 26. 3. 2017), s. 1–119.

Haye, M. de la (2013). Jersey. In: Baldwin, J. D. N. ed., *Legislatures of Small States A comparative study* (Abingdon: Routledge), s. 107–115.

House of Commons (2010). *Crown dependencies: Eight Report of Session 2009–2010* (<https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmselect/cmjust/56/56i.pdf>, 8. 3. 2017),s. 1–50.

House of Common (2012). *The role and future of the Commonwealth: Fourth report of Session 2012–2013* (<https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201213/cmselect/cmcaff/114/114.pdf>, 9. 3. 2017),s. 1–237.

House of Commons (2013). *Crown dependencies: developments since 2010* (<http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/justice-committee/inquiries/parliament-2010/crown-dependencies-2013/>, 8. 3. 2017), s. 1–44.

House of Commons (2017). *The implications of Brexit for the Crown Dependencies* (<http://data.parliament.uk/writtenevidence/committeeevidence.svc/evidencedocument/justice-committee/implications-of-brexit-for-the-crown-dependencies/oral/47924.pdf>, 9. 3. 2017).

Isle of Man Government (2016). *2016 – General Election – Constituency Results* (<https://www.gov.im/media/1353347/2016-general-election-results-and-turnout.pdf>, 1. 3. 2017).

IOM Today (2017). *Tynwald reform debate delayed for three months* (<http://www.iomtoday.co.im/article.cfm?id=32644&headline=Tynwald%20reform%20debate%20delayed%20for%20three%20months&sectionIs=NEWS&searchyear=2017>, 25. 3. 2017).

Isle of Man Government (2017). *Ministers* (<https://www.gov.im/about-the-government/government/the-council-of-ministers/ministers>, 1. 3. 2017).

ITV (2016). *Politicians debate referendum to change system of government* (<http://www.itv.com/news/channel/2016-11-29/politicians-debate-referendum-to-change-system-of-government/>, 29. 3. 2017).

ITV (2016a). *Referendum on ministerial government reform defeated* (<http://www.itv.com/news/channel/update/2016-11-29/referendum-on-ministerial-government-reform-defeated/>, 29. 3. 2017).

ITV (2017). *Jersey States vote for political reform* (<http://www.itv.com/news/channel/2017-02-02/jersey-states-vote-for-political-reform/>, 28. 3. 2017).

JCPC (2017). *The Judicial Committee of The Privy Council* (<https://www.jcpc.uk/>, 2. 3. 2017).

Jones, C. (2009). Other Legislatures within the British Isles. In: Jones, C. ed., *A Short History of Parliament* (Woodbridge: The Boydell Press), s. 352–357.

King, J. (2013). The Isle of Man. In: Baldwin, J. D. N. ed., *Legislatures of Small States A comparative study* (Abingdon: Routledge), s. 122–132.

Keene, H. G. (1887). The Channel Islands. *The English Historical Review* 2 (5), s. 21–39.

Kermode, G. D. (1979). *Devolution at Work: A Case Study of the Isle of Man* (Kettering: Saxon House).

Kermode G. D. (2001). *Offshore Island Politics: The Constitutional and Political Development of the Isle of Man in the Twentieth Century* (Liverpool: Liverpool University Press).

Lisvane, R. J. R. (2016). *Review of the Functioning of Tynwald* (<http://www.tynwald.org.im/business/opqp/sittings/Tynwald%2020142016/2016-GD-0047.pdf>, 1. 3. 2017), s. 1–352LLR.

Massey, A. (2004). Modernizing Government in the Channel Islands: the Context and Problematic of Reform in a Differentiated but Feudal European Polity. *Public Administration* 82 (2), 421–443.

McMahon, R. (2013). Guernsey. In: Baldwin, J. D. N. ed., *Legislatures of Small States A comparative study* (Abingdon: Routledge), s. 107–115.

Ministry of Justice (2006). *Background briefing on the Crown Dependencies: Jersey, Guernsey and the Isle of Man* (https://www.justice.gov.uk/downloads/about/moj/our-responsibilities/Background_Briefing_on_the_Crown_Dependencies2.pdf, 9. 3. 2017), s. 1–6.

Ministry of Justice (2010). *Government Response to the Justice Select Committee's report: Crown Dependencies* (<https://www.gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=3488&p=0>, 7. 3. 2017), s. 1–14.

Ministry of Justice (2014). *Government Response to the Justice Select Committee's Report Crown Dependencies: developments since 2010* (https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/293235/government-response-justice-select-committees-report-crown-dependencies-developments-2010.pdf, 9. 3. 2017), s. 1–33.

Moore, A. W. (1900). *A History of The Isle of Man* (London: T. Fisher Unwin).

Moore, W. D. (2005). *The Other British Isles: A History of Shetland, Orkney, Isle of Man, Anglesey, Scilly, Isle of Wight and the Channel Islands* (London: McFarland and Company).

Morris, P. (2008). Modernizing Government in the Channel Islands: New Political Executives in British Crown Dependencies. *Common Law World Review* 37 (1), s. 63–96.

Nicolle, T. E. (1920). The Neutrality of the Channel Islands during the Fifteenth, Sixteenth, and Seventeenth Centuries. *Journal of Comparative Legislation and International Law, Third Series* 2 (3), s. 238–244.

Office of the Lieutenant Governor (2017). *Role of the Lieutenant-Governor* (<http://www.governmenthouse.gov.je/lieutenantgovernor/roleofthecurrentlieutenantgovernor-2/>, 6. 3. 2017).

Parliament.uk (2010). *Relationship between the Ministry of Justice and the Crown Dependencies* (<https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmselect/cmjust/56/5605.htm>, 8. 3. 2017).

Parliament.uk (2017). *Brexit: Crown Dependencies inquiry* (<https://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/lords-select/eu-select-committee-/inquiries/parliament-2015/brexit-crown-dependencies/>, 9. 3. 2017).

Reform Jersey (2016). *About Reform Jersey* (<http://www.reformjersey.je/about-the-party>, 3. 3. 2017).

Royal Court of Guernsey (2017). *Lieutenant Governors* (<http://www.guernseyroyalcourt.gg/article/1942/Lieutenant-Governors>, 28. 2. 2017).

Royal Court of Guernsey (2017a). *States of Deliberation – History* (<http://www.guernseyroyalcourt.gg/article/1947/States-of-Deliberation---History>, 28.2. 2017).

Royal Court of Guernsey (2017b). *The Bailiff and other Court Officials* (<http://www.guernseyroyalcourt.gg/article/1943/The-Bailiff-and-other-Court-Officials>, 1. 3. 2017).

Royal Court of Guernsey (2017c). *Jurats and States of Elections* (<http://guernseyroyalcourt.gg/article/1950/Jurats-and-the-States-of-Election>, 2. 3. 2017).

Royal Court of Guernsey (2017d). *Full Court* (<http://www.guernseyroyalcourt.gg/article/6327/Full-Court>, 1. 3. 2017).

States of Guernsey (2016). *Guernsey Quarterly Population, Employment and Earnings Bulletin* (<https://www.gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=104645&p=0,10>. 3.2017), s. 1–27.

States of Jersey (2016). *States of Jersey Law 2005* (<https://www.jerseylaw.je/laws/revised/PDFs/16.800.pdf>, 3. 3. 2017), s. 1–42.

States of Jersey (2016a). *Measuring Jersey's Economy GVA and GDP - 2015* (<https://www.gov.je/SiteCollectionDocuments/Government%20and%20administration/R%20GVA%20and%20GDP%202015%2020160927%20SU.pdf>, 11. 3. 2017), s. 1–18.

States of Jersey (2017). *History of the States Assembly* (<http://www.statesassembly.gov.je/about/history/Pages/StatesAssemblyHistory.aspx>, 28. 2. 2017).

Tupper, F. B. (1854). *The History of Guernsey and Its Bailiwick: With Occasional Notices of Jersey* (Guernsey: Stephen Barbet).

Tynwald Companion (2016). *House of Keys* (<http://www.tynwald.org.im/links/tls/TC/Pages/C4.aspx>, 1. 3. 2017).

United Nations (2014). *United Nations - Core Document – United Kingdom, British Overseas Territories, Crown Dependencies* (<http://www.justice.gov.uk/downloads/human-rights/united-nations-core-document.pdf>, 1. 3. 2017), s. 1–154.

Vote.je (2017). *Senators, Connétables and Deputies* (<https://www.vote.je/why-vote/senators-connetables-and-deputies/>, 1. 3. 2017).

Wolters Kluwer (2017). *Isle of Man: Country and Foreign Investment, Overview of Tax System* (<http://www.lowtax.net/information/isle-of-man/isle-of-man-overview-of-tax-system.html>, 10. 3. 2017).

Wolters Kluwer (2017a). *Guernsey: Country and Foreign Investment, Economy and Currency* (<http://www.lowtax.net/information/guernsey/guernsey-economy-and-currency.html>, 10.3. 2017).

Wolters Kluwer (2017b). *Jersey: Country and Foreign Investment, Economy and Currency* (<http://www.lowtax.net/information/jersey/jersey-economy-and-currency.html>, 11. 3. 2017).

Z/Yen Group (2016). *Global Financial Centres Index* (http://www.longfinance.net/images/gfci/20/GFCI20_26Sep2016.pdf, 11. 3. 2017), s. 1–52.

10. Resumé

This bachelor thesis deals with the Crown Dependencies from the point of view of the political geography. The Crown dependencies are the Isle of Man, the Bailiwick of Guernsey and the Bailiwick of Jersey. The head of each Crown Dependency is the British Queen represented by the Lieutenant Governor. Because of this representation Crown Dependencies have a specific relationship to the United Kingdom but they are not part of it. They have their own directly elected governments and legal systems. The aim of my bachelor thesis is to compare historical development and political systems of the Crown Dependencies and describe their relationship with the United Kingdom.

Until the thirteenth century The Isle of Man had been a part of the larger Viking's Kingdom called Sudreys when the Scottish King Alexander III of Scotland obtained the Island. In the fourteenth century the island came into the possession of the Henry IV, who gave the island to the Stanley family as a fief. The British Crown bought the Isle of Man in eighteenth century and since then it has been a possession of the British Crown

In the tenth century The Channel Islands and Normandy became part of the Kingdom of England, when England was conquered by William I of Normandy also known as William the Conqueror. In the early twelfth century the King John lost Normandy, but managed to retain control of the Channel Islands. His successor Henry III of England granted the islands to his son in 1254, the future Edward I, insisting they were never to be separated from the Crown. Since then, the Channel Islands have been governed as possessions of the Crown.

The Jersey and the Isle of Man have ministerial systems of government and their legislatures are directly elected. Head of the government on both islands is Chief Minister. Guernsey has directly elected legislature and its government operates on system of Policy Councils. Every policy council is responsible for its own political agenda. All islands can make their own legislature decision, but primary legislation require Royal Assent.

The United Kingdom is responsible for *good government*, international relationships and defence of the islands. Crown dependencies also have their own fiscal system. In the twentieth century, all Crown dependencies enact favorable tax laws. These laws allow the islands to become the successful offshore financial centers.

11. Přílohy

Tabulka 1

Základní informace o ostrovech Man, Jersey a Guernsey		
	Rozloha	Počet obyvatel
Ostrov Man	572 km ²	84 497 (2011)
Jersey	117 km ²	97 857 (2011)
Guernsey	62 km ²	63 805 (2012)

Zdroj: (United Nations 2014; Moore 2005: 249)